บทที่ 5

เจาะเวลาหาอดีต: ลีโอ สเตร๊าส์ กับการกลับบ้านและการค้นพบเหตุผลแบบโบราณในปรัชญา (การเมือง) กรีก

สำหรับสเตร๊าส์ความตายของระบอบเสรีประชาธิปไตยอันเกิดมาจากความอ่อนแอในหลักการที่ตนเองไม่สามารถเผชิญหน้ากับการใช้อารมณ์ความรู้สึกของมวลชน คือรูปธรรมหนึ่งจากความตายของสภาวะสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงสถานะของเหตุผลให้กลายเป็นเพียงอุปกรณ์ตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนจนสูญเสียลักษณะของความเป็นปทัสถานที่คอยชี้แนะเป้าหมายให้กับมนุษย์

แม้สภาวะสมัยใหม่จะเป็นสภาวะของความก้าวหน้าซึ่งมาจากความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในสติปัญญาอันยิ่งใหญ่ของมนุษย์ที่พัฒนาการของประวัติศาสตร์ จะกลับมายืนยันพลังของการใช้เหตุผลสมัยใหม่เพื่อช่วยให้พวกเขาเจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์ แต่ในสายตาของสเตร๊าส์ความก้าวหน้าดังกล่าวคือการมุ่งหน้าสู่ความตาย กล่าวคือ มนุษย์ (ในสภาวะ) สมัยใหม่คือมนุษย์ที่กำลังเดินไปสู่ความตายบนความก้าวหน้าของตนเอง เพราะความก้าวหน้าในการควบคุม สร้างและดัดแปลงวัตถุต่างๆ ในธรรมชาติได้ทำให้มนุษย์มืดบอดต่อข้อจำกัดของตน และทำให้พวกเขาหลงเชื่อในพลังอำนาจที่จะควบคุมโชคชะตาของตนเฉกเช่นกับที่หลงเชื่อว่าตนเองกำลังมุ่งหน้าสู่ปลายทางของประวัติศาสตร์ที่มีดินแดนในอุดมคติเป็นเป้าหมายสุดท้ายทั้งๆ ที่แท้จริงแล้วตนเองเป็นเพียงแค่หุ่นเชิดที่เคลื่อนไหวตามอารมณ์และสำนึกของยุคสมัยที่ดำรงอยู่ในหน้าประวัติศาสตร์หนึ่งๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าสภาวะสมัยใหม่ (ในสายตาของสเตร๊าส์) คือสภาวะของมนุษย์ที่กำลังมุ่งหน้าไปสู่ความตาย บางทีทางออกจากสภาวะดังกล่าวก็อาจจะไม่ใช่อะไรเลยนอกจากการ*กลับบ้าน*เพื่อนำบางสิ่งบางอย่างที่สูญเสียไปในสภาวะสมัยใหม่คืนมา ยิ่งเมื่อสภาวะสมัยใหม่กำลังเข้าสู่จุดจบซึ่งความตายของตัวมันได้ทำให้ทางเลือกอื่นๆ เป็นไปได้ การกลับบ้านไปหาแนวทางความคิดแบบก่อนสภาวะสมัยใหม่โดยเฉพาะแนวทางความคิดที่อยู่ในปรัชญากรีกโบราณก็อาจไม่ใช่สิ่งที่ผิดฝาผิดตัว หลงยุคหลงสมัยแต่อย่างใด ทิศทางคำสอนของนักปรัชญาสุญนิยมเยอรมันทั้ง Heidegger และ Nietzsche ที่กลับไปหาปรัชญากรีกโบราณด้วย

เชื่อว่าปรัชญาดังกล่าวคือต้นธารของทางออกที่จะกลับมากอบกู้วิกฤติจากสภาวะสมัยใหม่คือตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด[1]

แต่มนุษย์ไม่เคยดำรงอยู่ในห้วงเวลาที่เป็นอดีตของตัวเขาเอง ในระดับภววิทยาการดำรงอยู่ของมนุษย์คือ การดำรงอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นปัจจุบันเสมอ “อดีต” สำหรับมนุษย์จึงเป็นเพียงความทรงจำหนึ่งๆ ที่แม้จะมีส่วนสำคัญในการก่อร่างสร้างอัตลักษณ์และตัวตนของมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของ แต่ก็ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบจากอคติ ค่านิยมในบริบทของช่วงเวลาปัจจุบันที่รายล้อมการ “จำ” ดังกล่าวได้ ในแง่นี้ ถ้าเงื่อนไขของอคติในปัจจุบันมีส่วนสำคัญต่อการดำรงอยู่และตีความโลกของมนุษย์ เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเนื้อหาในปรัชญากรีกโบราณที่ถูกรื้อฟื้นขึ้นมา คือสิ่งที่ครั้งหนึ่งเคยดำรงอยู่ในเส้นขอบฟ้าของกรีกโบราณจริงๆ? เราจะมั่นใจได้อย่างไรว่าดินแดนของปรัชญากรีกโบราณซึ่งถูกค้นพบคือดินแดนที่แท้จริงของปรัชญากรีกโบราณหาใช่เงาสะท้อนที่ถูกปรุงแต่งจากสภาวะสมัยใหม่เท่านั้น ข้อวิพากษ์ของนักประวัติศาสตร์ความคิดชื่อดังอย่าง Richard Wolin ที่ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการรื้อฟื้นปรัชญากรีกโบราณซึ่งเริ่มในเยอรมันศตวรรษที่สิบแปดเป็นต้นมา ว่าเป็นกระบวนการที่ไม่สามารถแยกตัวมันเองออกจากอคติค่านิยมที่รายล้อมตัวผู้รื้อฟื้นดังกล่าวเองคือตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด[2]

---

[1]Leo Strauss, “The Living Issues of German Postwar Philosophy”, In Heinrich Meier, Leo Strauss and The Theologico-Political Problem, Marcus Brainard (Translated) (New York: Cambridge University Press, 2006), pp. 133-138.

[2]โดยเฉพาะในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ที่การรื้อฟื้นปรัชญากรีกโบราณแทบจะแยกไม่ออกจากความพยายามที่จะจัดระเบียบสังคมการเมืองของเยอรมัน (ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการรื้อฟื้นดังกล่าว) ใหม่อีกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการแปล **The Republic** ของเพลโตเป็นภาษาเยอรมันภายใต้ชื่อ **Der Staat** การเชิดชูคุณธรรมของชาวสปาร์ต้าและพยายามเชื่อมโยงรูปแบบการเมืองของกรีกโบราณอย่าง Polis หรือสังคมการเมือง เข้ากับรูปแบบการเมืองที่เน้นบทบาทนำของรัฐในสังคมเยอรมัน (ผ่านการเปลี่ยนเนื้อหาของแนวคิดว่าด้วยการศึกษาแบบเยอรมันอย่าง Bildung ซึ่งเคยเน้นบทบาทความสามารถของปัจเจกชนในการเข้าถึงชีวิตที่ดีให้มีความเชื่อมโยงกับ Paideia ซึ่งเป็นแนวคิดของกรีกที่เชื่อว่าการรับใช้สังคมการเมืองที่ตนอาศัยอยู่คือทางเดียวที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าถึงชีวิตที่ดีได้) หรือการเทียบเคียงบทบาทของรัฐบุรุษกรีกคนสำคัญอย่าง Pericles กับบทบาทความเป็นผู้นำของ Hitler เป็นต้น ดูรายละเอียดได้ใน Richard Wolin, The Seduction of Unreason: The Intellectual Romance with Fascism from Nietzsche to Postmodernism (Princeton: Princeton University Press, 2004), pp. 105-110.

นั่นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่นักปรัชญาศาสตร์การตีความคนสำคัญอย่าง Hans George Gadamer จะปฏิเสธถึงความเป็นไปได้ที่มนุษย์สมัยใหม่จะรื้อฟื้นเนื้อหาปรัชญาซึ่งเคยดำรงอยู่ในเส้นขอบฟ้าของโลกก่อน (สภาวะ) สมัยใหม่ เพราะไม่ว่าจะยอมรับหรือไม่ มนุษย์สมัยใหม่ก็ได้ถูกทำให้กลายเป็นหุ่นเชิดทางประวัติศาสตร์ที่การดำรงอยู่ของตนจะไม่สามารถก้าวข้ามเงื่อนไขและบริบททางประวัติศาสตร์ที่รองรับการใช้ชีวิตของตนไปได้[3] ดังในจดหมายซึ่งมีเนื้อหาตอบกลับข้อวิจารณ์ที่สเตร๊าส์มีต่องานเขียนเล่มสำคัญที่สุดของเขา ซึ่ง Gadamer ได้ชี้ให้เห็น ว่าแม้จะมีความเป็นไปได้ที่มนุษย์จะไม่ถูกกำกับจากเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่รองรับการใช้ชีวิตของตน (โดยเฉพาะมนุษย์ในสภาวะก่อนสมัยใหม่) แต่สำหรับมนุษย์ในสภาวะสมัยใหม่เส้นขอบฟ้าทางประวัติศาสตร์จะไม่เคยเป็นตัวเลือกที่พวกเขาสามารถปฏิเสธหรือยอมรับ หากแต่คือข้อจำกัดที่ตัวเขาถูกหยิบยื่นมาให้พร้อมๆ กับการมีชีวิตของตัวเขาเอง ข้อจำกัดซึ่งย่อมจะทำให้ปรัชญาความคิดในอดีตที่ถูกรื้อฟื้นจากมนุษย์สมัยใหม่ กลับกลายเป็นเพียงกระจกที่สะท้อนด้านกลับจากความเข้าใจของตัวผู้รื้อฟื้นเองเท่านั้น[4]

ตรงกันข้ามกับจุดยืนของ Gadamer ข้างต้น สเตร๊าส์กลับชี้ให้เห็นว่าแม้มนุษย์สมัยใหม่จะไม่สามารถปฏิเสธเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่รองรับการใช้ชีวิตของพวกเขา แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่ามนุษย์สมัยใหม่จะไม่สามารถรื้อฟื้นเนื้อหาทางปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่ได้เสียทีเดียว[5] จริงอยู่ แม้ในงานเขียนชิ้นแรกที่ได้รับการตีพิมพ์ของเขา สเตร๊าส์จะมีจุดยืนไม่ต่างไปกับ Gadamer ที่มองว่าการกลับไปรื้อฟื้นเนื้อหาปรัชญาก่อนสมัยใหม่ (จากนักปรัชญาสมัยใหม่) คือ

---

[3] Hans-Georg Gadamer, Truth and Method (Second Edition), Joel Weinsheimer and Donald G. Marshall (Translated) (London: Continuum, 2005), p. 278.

[4] Leo Strauss and Hans-Georg Gadamer, "Correspondence Concerning Wahrheit und Methode", Independent Journal of Philosophy, 2 (1978), p. 9 นี่จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เมื่อครั้งที่ตัวสเตร๊าส์ได้รับเชิญให้ไปบรรยายที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเยอรมันพร้อมกับพักอาศัยอยู่ในบ้านของ Gadamer ตัว Gadamer เองจะพยายามหว่านล้อมและชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปไม่ได้ที่จะค้นพบและรื้อฟื้นปรัชญาความคิดซึ่งเคยดำรงอยู่ในเส้นขอบฟ้าของโลกก่อนสมัยใหม่ (แม้ว่าท้ายที่สุดแล้วการหว่านล้อมดังกล่าวจะไม่ประสบผลสำเร็จก็ตาม) ดูรายละเอียดได้ใน Hans-Georg Gadamer, "Gadamer on Strauss: An Interview", Interpretation, 12 : 1(January 1984), pp. 2-3.

[5] Strauss and Gadamer, "Correspondence Concerning Wahrheit und Methode", p. 6.

ความฝันที่ไม่สามารถเป็นไปได้[6] แต่ดังที่นักวิชาการผู้ศึกษาความคิดของสเตร๊าส์บางท่านได้ชี้ให้เห็นว่า ไม่กี่ปีหลังจากนั้นจุดยืนดังกล่าวของสเตร๊าส์กลับเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะคำวิจารณ์ที่ตัวเขามีต่อหนังสือเล่มสำคัญของนักนิติปรัชญาชื่อดังท่านหนึ่ง ซึ่งสเตร๊าส์จะชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการค้นพบและรื้อฟื้นความเข้าใจเรื่องการเมืองภายใต้จารีตของ Socrates และ Plato ซึ่งเป็นจารีตของปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่[7] แต่ถ้าสเตร๊าส์เชื่อว่ามนุษย์สมัยใหม่มีความสามารถที่จะค้นพบปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่ อะไรคือเงื่อนไขดังกล่าว? อะไรคือเงื่อนไขที่ทำให้สเตร๊าส์กล้ายืนยันว่ามนุษย์สมัยใหม่สามารถข้ามขอบฟ้ากลับไปหาปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่โดยที่ปรัชญาดังกล่าวจะไม่ถูกบิดเบือนจากอิทธิพลวิธีคิดของสภาวะสมัยใหม่? และถ้าปรัชญาที่สเตร๊าส์ค้นพบเป็นปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่จริง อะไรคือเนื้อหาคำสอนในปรัชญาดังกล่าว?

วิทยานิพนธ์บทนี้มุ่งตอบคำถามโดยมีเป้าหมายสำคัญคือการตอบคำถามย่อยของวิทยานิพนธ์ที่ว่า *อะไรคือรากฐานทางปรัชญาที่ ลีโอ สเตร๊าส์ ใช้เป็นฐานในการนำเสนอทางออกต่อปัญหาจากสภาวะสุญนิยมซึ่งเป็นสาเหตุเบื้องหลังความอ่อนแอ (และความตาย) ของระบอบประชาธิปไตย?* โดยเนื้อหาดังกล่าวย่อมกลับมาตอบคำถามที่ว่า *อะไรคือเงื่อนไขที่สเตร๊าส์ใช้ยืนยันว่าการค้นพบปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่โดยไม่ถูกบิดเบือนจากมนุษย์ในสภาวะสมัยใหม่คือสิ่งที่เป็นไปได้?* อีกทั้งยังช่วยตอบปัญหาว่า *อะไรคือเนื้อหาคำสอนในปรัชญาก่อนสมัยใหม่ที่สเตร๊าส์ค้นพบ?*

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะแบ่งเนื้อหาในบทนี้ออกเป็นสองส่วนด้วยกัน ส่วนแรกจะเป็นการอธิบายถึงเงื่อนไขที่ช่วยให้สเตร๊าส์สามารถกลับไปค้นพบปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่โดยที่ปรัชญาดังกล่าวไม่ถูกบิดเบือนจากอิทธิพลของสภาวะสมัยใหม่ซึ่งเป็นเส้นขอบฟ้าของตัวเขาเอง ขณะที่

---

[6]Leo Strauss, Spinoza's Critique of Religion, E.M. Sinclair (Translated) (Chicago: The University of Chicago Press, 1997), p. 31.

[7]ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Heinrich Meier, Carl Schmitt and Leo Strauss: The Hidden Dialogue (Including Strauss's Note on Schmitt's *Concept of the Political* and Three Letters from Strauss to Schmitt), J. Harvey Lomax (Translated) (Chicago: The University of Chicago Press, 1995), pp. 83-87 และ David Janssens, "A Change of Orientation: Leo Strauss's 'Comments' on Carl Schmitt Revised", Interpretation, 33 :1(Fall/Winter 2005), pp. 98-100.

ส่วนที่สองจะเป็นการอธิบายเนื้อหาของปรัชญากรีกโบราณในจารีตของ Socrates/Plato ซึ่งเป็นปรัชญาก่อนสมัยใหม่ที่สเตร๊าส์ค้นพบ

สเตร๊าส์กับเส้นทางของการกลับบ้านและขนบลับของ Plato ในปรัชญายิว-มุสลิมยุคกลาง

จากสายตาของตัวเขา ปรัชญาของสเตร๊าส์คือปรัชญาของ T'shuvah คือปรัชญาของการกลับบ้านที่มิใช่แค่การย้ำเตือนให้มนุษย์รู้จักข้อจำกัดของตนเอง หากแต่ยังรวมไปถึงการชักนำมนุษย์ให้ย้อนกลับมาสู่เส้นทางที่ถูกต้อง เส้นทางอันถูกอันควรก่อนที่มนุษย์จะเริ่มหลงลืมตนเอง เส้นทางที่จะช่วยไถ่ถอนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นด้วยน้ำมือของมนุษย์สมัยใหม่[8] แต่มนุษย์คงไม่เลือกที่จะเดินย้อนกลับหากว่าเส้นทางที่เขากำลังมุ่งตรงไปข้างหน้ามิใช่เส้นทางที่นำพาไปสู่หายนะอันเป็นผลมาจากสภาวะสุญนิยมที่เหตุผลไม่สามารถดำรงตนเป็นหลักยึดให้กับการตัดสินใจทางการเมืองของพวกเขา อย่างไรก็ตาม ถ้าปรัชญาของสเตร๊าส์คือปรัชญาของการกลับบ้าน และถ้าการกลับบ้านไม่อาจเกิดขึ้นได้หากเหตุผลในโลกสมัยใหม่ไม่ตายไปเสียก่อน นั่นจะมิได้หมายความว่าปรัชญาของสเตร๊าส์คือปรัชญาของการปฏิเสธบทบาทของเหตุผลกระนั้นหรือ? นั่นจะมิได้หมายความว่าตัวสเตร๊าส์เองเลือกที่จะให้ความสำคัญกับการเชื่อในองค์พระผู้เป็นเจ้ามากกว่าพลังการใช้เหตุผลของมนุษย์กระนั้นหรือ? นั่นจะมิได้หมายความว่าเยรูซาเล็มคือบ้านที่ปรัชญาของเขามุ่งจะกลับไปหากระนั้นหรือ?

นี่จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่นักวิชาการบางท่าน (ทั้งที่เป็นลูกศิษย์และที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์กับเขา) จะสรุปว่าปรัชญาของสเตร๊าส์คือปรัชญาแห่งเยรูซาเล็มที่ปักใจให้กับเทววิวรณ์ (Revelation) ซึ่งวางความสำคัญไว้กับการเชื่อในองค์พระผู้เป็นเจ้ามากกว่าการเชื่อในเหตุผลของมนุษย์[9] แต่จริงหรือที่มนุษย์จะสามารถปักใจให้กับเทววิวรณ์โดยเพิกเฉยต่อการใช้เหตุผลของตน?

---

[8]Leo Strauss, "Progress or Return?" in The Rebirth of Classical Political Rationalism: An Introduction to The Thought of Leo Strauss, Thomas L. Pangle (Selected) (Chicago: The University of Chicago Press, 1989), p. 227.

[9]เช่น Harry Jaffa, The Condition of Freedom: Essays in Political Philosophy (Baltimore: The John Hopkins University Press, 1975), pp. 5-6 และ Ralph Hancock, "What Was Political Philosophy? Or The Straussian Philosopher and His Other", Political Science Reviewer, 36 (2007), pp. 38-39.

จริงหรือที่การปักใจเชื่อในองค์พระผู้เป็นเจ้าคือบ้านที่จะปกป้องมนุษยชาติจากความตายของเหตุผลในสภาวะสมัยใหม่? เพราะดังที่สเตร๊าส์เคยชี้ให้เห็นว่า ชีวิตของมนุษย์สมัยใหม่คือชีวิตที่ไม่เคยแยกขาดจากการใช้เหตุผลของตน[10] การปักใจเชื่อในเทววิวรณ์ที่ยึดมั่นกับการเชื่อในองค์พระผู้เป็นเจ้า จึงเป็นเพียงอีกด้านหนึ่งในการใช้เหตุผลของมนุษย์ที่มนุษย์ใช้ปิดหูปิดตาว่าสามารถทอดทิ้งเหตุผลและหลอกให้ตนเองเชื่อว่าการยึดมั่นกับเทววิวรณ์ คือทางออกจากวิกฤตของเหตุผลในสภาวะสมัยใหม่ทั้งๆ ที่นั่นก็เป็นเพียงอีกด้านหนึ่งของการใช้เหตุผลเช่นกัน[11] ในคำบรรยายครั้งหนึ่ง สเตร๊าส์ถึงกับชี้ให้เห็นว่า ถ้าสภาวะสุญนิยมซึ่งเป็นขั้นสูงสุดในวิกฤติของสภาวะสมัยใหม่คือสภาวะที่มนุษย์เชื่อมั่นในความสามารถของการใช้เหตุผลจนหลงลืมมองไม่เห็นข้อจำกัดของตนเอง การโอบกอดหลักศีลธรรมและปฏิเสธเหตุผลก็กลับเป็นหนทางที่ไม่ได้ดีไปกว่ากันเท่าใดนัก เพราะไม่ว่าจะเชื่อในเหตุผลจนไม่ตระหนักถึงข้อจำกัดของมนุษย์ หรือยึดติดกับหลักศีลธรรมความเชื่อจนไม่เปิดโอกาสให้มนุษย์ได้ใช้เหตุผล ก็ล้วนแล้วแต่เป็นการปักใจเชื่ออย่างหัวปักหัวปำ เชื่ออย่างสุดหัวใจ โดยไม่ฉุกใจ ไม่ตั้งคำถาม ไม่เปิดโอกาสให้กับความเชื่อแบบอื่นๆ ที่ต่างไปจากตนซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นอาการหลักของสภาวะสุญนิยมทั้งสิ้น[12]

ตรงกันข้ามกับฝ่ายที่เชื่อว่าปรัชญาของสเตร๊าส์คือปรัชญาที่มุ่งให้ความสำคัญกับเทววิวรณ์ Heinrich Meier ผู้เชี่ยวชาญปรัชญาความคิดของสเตร๊าส์ที่สำคัญคนหนึ่ง กลับชี้ให้เห็นว่า แท้ที่จริงปรัชญาความคิดของสเตร๊าส์คือปรัชญาที่ไม่เพียงแค่ปฏิเสธหากแต่ยังมุ่งท้าทายความชอบธรรมของเทววิวรณ์ต่างหาก[13] ดังที่ Meier ได้อ้างผ่านคำบรรยายในเดือนมกราคมปี 1948 ที่สเตร๊าส์ได้ใช้วิธีการทาง*วงศาวิทยา* วิเคราะห์ให้เห็นว่าเทววิวรณ์นั้น ถึงที่สุดแล้วก็มิใช่อะไรเลยนอกจากการปูเงื่อนไขเพื่อสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้กับการใช้กฎหมายในสังคมการเมืองหนึ่งๆ

---

[10]Leo Strauss, “Jerusalem and Athens: Some Preliminary Reflections”, in Faith and Political Philosophy: The Correspondence Between Leo Strauss and Eric Voegelin, 1934-1964, Peter Emberley and Barry Cooper (Translated and Edited) (Columbia: University of Missouri Press, 1993), p. 112.

[11]Strauss, “Progress or Return?”, pp. 264-265.

[12]Leo Strauss, “German Nihilism”, Interpretation, 26 : 3(Spring 1999), pp. 364-366.

[13]Heinrich Meier, Leo Strauss and The Theologico-Political Problem Marcus Brainard (Translated) (New York: Cambridge University Press, 2006), pp. 3-111.

เท่านั้น[14] ด้วยเหตุนี้ จากสายตาของ Meier ปรัชญาของสเตร๊าส์จึงเป็นปรัชญาที่เชื่อมั่นต่อพลังอันไร้ขีดจำกัดในเหตุผลของมนุษย์ที่ปฏิเสธการดำรงอยู่อันไพศาลขององค์พระผู้เป็นเจ้า เป็นปรัชญาที่เอเธนส์คือเป้าหมายของการกลับบ้าน แต่จำเป็นด้วยหรือที่การวิเคราะห์ให้เห็นหน้าที่ทางสังคมของเทววิวรณ์จะต้องเท่ากับการปฏิเสธเทววิวรณ์? จำเป็นด้วยหรือที่การยึดมั่นกับเหตุผลของมนุษย์จะต้องจบลงด้วยการมุ่งทำลายล้างวิถีชีวิตที่เชื่อในการดำรงอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้า? จำเป็นด้วยหรือที่การกลับไปสู่เอเธนส์คือการหลงลืมเยรูซาเล็ม? ทั้งนี้ ดังที่สเตร๊าส์ได้ชี้ให้เห็นในคำบรรยายดังกล่าวเองว่า การดำรงอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้านั้นถึงที่สุดก็คือการดำรงอยู่ของอันลึกลับที่มนุษย์ไม่สามารถทำความเข้าใจได้[15] และเพราะไม่สามารถทำความเข้าใจการดำรงอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้าได้อย่างแท้จริง มนุษย์จึงย่อมไม่อาจปฏิเสธการดำรงอยู่ของพระองค์ (เพราะการปฏิเสธย่อมอนุมานได้ว่ามนุษย์มีความรู้ต่อการดำรงอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้าเป็นอย่างดี) นอกเสียจากจะเบี่ยงประเด็นว่าการเชื่อในองค์พระผู้เป็นเจ้าคือวิธีคิดอันโบราณคร่ำครึของผู้คนในอดีตเท่านั้น[16]

ในแง่นี้ สำหรับผู้วิจัยการทำวงศาวิทยาต่อเทววิวรณ์ของสเตร๊าส์จึงมิได้มีเป้าหมายในการปฏิเสธเทววิวรณ์ดังการตีความของ Meier หากแต่เพื่อเปิดให้เห็นความสำคัญที่ศีลธรรมมีต่อการใช้ชีวิตร่วมกันของผู้คนในสังคมการเมืองต่างหาก[17] จริงอยู่แม้ Meier อาจถูกต้องในการตีความปรัชญาของสเตร๊าส์ว่าเป็นปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับการใช้เหตุผลของมนุษย์จนทำให้เอเธนส์กลายเป็นเป้าหมายในการกลับบ้านของสเตร๊าส์ แต่เอเธนส์ของไมเออร์กลับเป็นคนละเอเธนส์กับของสเตร๊าส์ ดังที่ Catherine Zuckert (หนึ่งในลูกศิษย์และนักวิชาการที่ศึกษาความคิดของสเตร๊าส์) ได้ชี้ให้เห็นว่า ข้อผิดพลาดในการตีความสเตร๊าส์ของ Meier คือการที่ตัว Meier เพิกเฉยต่อความแตกต่างระหว่างวิธีคิดในเส้นขอบฟ้าของสภาวะสมัยใหม่กับวิธีคิดในเส้นขอบฟ้า

---

[14]Leo Strauss, “Reason and Revelation”, in Meier, Leo Strauss and The Theologico-Political Problem, pp. 141-180.

[15] Ibid., p. 154.

[16]Strauss, “Progress or Return?”, pp. 265-269.

[17]Strauss, “Reason and Revelation”, p. 165.

ของโลกก่อนหน้านั้น จนมองไม่เห็นว่าเอเธนส์ของสเตร๊าส์คือเอเธนส์ในเส้นขอบฟ้าของโลกก่อนสมัยใหม่หาใช่เอเธนส์ภายใต้การกำกับของสภาวะสมัยใหม่[18]

สำหรับสเตร๊าส์ ปรัชญาของเขาคือการกลับบ้านซึ่งไม่ใช่อะไรเลยนอกจากเอเธนส์ในฐานะจุดเริ่มต้นของปรัชญาและสัญลักษณ์ของการใช้เหตุผลในตัวมนุษย์ แต่เพราะเอเธนส์ดังกล่าวคือเอเธนส์ที่ดำรงอยู่ภายใต้เส้นขอบฟ้าของยุคโบราณที่ข้อจำกัดของสภาวะสมัยใหม่ทำให้การเข้าถึงตัวมันเป็นไปไม่ได้ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่นักวิชาการจำนวนไม่น้อยจะเข้าใจว่าการกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณของสเตร๊าส์นั้น ถึงที่สุดแล้วก็เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับข้อเสนอในการแก้ปัญหา*ระบอบ*การเมืองในโลกสมัยใหม่โดยมิได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาปรัชญาที่เคยดำรงอยู่ในเส้นขอบฟ้าของกรีกโบราณจริงๆ แต่อย่างใด[19] แต่จริงหรือที่การ*แสดง*ว่าย้อนกลับไปรื้อฟื้นปรัชญาความคิดในโลกก่อนสมัยใหม่ของสเตร๊าส์จะไม่ได้มีอะไรสอดคล้องกับปรัชญาความคิดที่ดำรงอยู่ในเส้นขอบฟ้าของโลกก่อนสมัยใหม่จริงๆ? จริงหรือที่การกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณเป็นเพียงยุทธวิธีที่สเตร๊าส์ใช้สร้างความชอบธรรมให้กับข้อเสนอทางการเมืองของตัวเขาเอง? เพราะดังที่สเตร๊าส์เคยชี้ให้เห็นว่าการกลับไปอ่านปรัชญากรีกโบราณของเขานั้น มิใช่เพื่อนำเอาหลักคำสอนในปรัชญาดังกล่าวไปใช้แก้ปัญหาการเมืองสมัยใหม่ในระดับปฏิบัติ หากแต่เพื่อเป็นกระจกสะท้อนให้ตัวเขาเข้าใจถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดของสภาวะสมัยใหม่ซึ่งเป็นเส้นขอบฟ้าที่ตัวเขาใช้ชีวิตอยู่[20] เช่นเดียวกับเนื้อหาในบทความทางวิชาการเมื่อครั้งที่ยังใช้ชีวิตอยู่ในเยอรมันนีซึ่งตัวเขาถึงขนาดยอมรับว่าเป้าหมายในการอ่านตำราปรัชญาของ Plato นั้นหาใช่เพื่อเข้าใจความคิดของ Plato อย่างถ่องแท้มากเท่ากับใช้ตำราดังกล่าวเป็นภาพสะท้อนเพื่อให้ตัวเขาเองตระหนักถึงเงื่อนไขและ

---

[18]Catherine Zuckert, “Strauss’ s Return to Premodern Thought”, in Steven B. Smith (ed.), The Cambridge Companion to Leo Strauss (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), p. 103, fn 43.

[19]อาทิเช่น Stanley Rosen, Hermeneutic as Politics (Second Edition) (New Haven: Yale University Press), Chapter 3; Robert Pippin, “The Modern World of Leo Strauss”, Idealism as Modernism: Hegelian Variation (Cambridge: Cambridge University Press, 1997), pp. 209-232 และ Gregory Bruce Smith, “On a Possible Epicurean Garden for Philosophy: Philosophy and the City in Thought of Leo Strauss”, The Political Science Review, 36 (2007) เป็นต้น.

[20]Leo Strauss, The City and Man (Chicago: Chicago University Press, 1964), p. 11.

ข้อจำกัดของสภาวะสมัยใหม่[21] ในแง่นี้ การกลับไปอ่านปรัชญากรีกโบราณของสเตร๊าส์จึงมิใช่การอ่านเพื่อนำหลักปทัสถานของกรีกโบราณมาปรับใช้กับการเมืองในสภาวะสมัยใหม่ดังที่นักวิชาการบางท่านเข้าใจ[22] หากแต่เพื่อเป็นกระจกสะท้อนให้มนุษย์สมัยใหม่ได้ตระหนักถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดของสภาวะสมัยใหม่เอง[23] ข้อจำกัดที่คอยเตือนให้มนุษย์สมัยใหม่ตระหนักถึงการดำรงอยู่ของโลกแบบอื่นๆ ที่ไม่ได้ยึดถือตัวพวกเขาเป็นศูนย์กลาง

ด้วยเหตุนี้ การกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณของสเตร๊าส์จึงไม่เคยเป็นการรื้อฟื้นเพื่อนำคำสอนในปรัชญาดังกล่าวมาปรับประยุกต์ใช้ในโลกสมัยใหม่ หากแต่คือการเปิดให้เห็นความแตกต่างระหว่างวิธีคิดที่อยู่และไม่อยู่ในเส้นขอบฟ้าของสภาวะสมัยใหม่ การกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณที่มิได้มุ่งหน้าไปสู่เป้าหมายที่ต้องการจะกลับของสเตร๊าส์ จึงกลับกลายเป็นการกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณอย่างแท้จริง ดังที่ Joseph Cropsey หนึ่งในลูกศิษย์และเพื่อนร่วมงานของสเตร๊าส์เคยชี้ให้เห็นว่า การเปิดให้มนุษย์สมัยใหม่ตระหนักถึงการมีอยู่ของเส้นขอบฟ้าอื่นๆ นอกจากเส้นขอบฟ้าของตนนั้น ย่อมส่งผลให้พวกเขามองเห็นตนเองได้ชัดขึ้น อันจะกลายมาเป็นก้าวแรกของการรู้จักตนเอง รู้จักตำแหน่งแห่งที่รวมไปถึงข้อจำกัดของตนซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นหลักพื้นฐานของปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่ทั้งสิ้น[24] เพราะปรัชญาในโลกก่อนสมัยใหม่ไม่เคยเป็นเพียงแค่การใช้ความคิดมุ่งวิเคราะห์ไตร่ตรองแนวคิดต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในภาษาประจำวันของมนุษย์ หากแต่คือวิถีชีวิตที่มุ่งบ่มเพาะจิตวิญญาณเพื่อเข้าถึงความดีสูงสุดจนแยกไม่ขาดจากวัตรปฏิบัติประจำวันของนักปรัชญาแต่ละคน[25] อย่างย้อนแย้งที่สุด การตระหนักถึงข้อจำกัดของตนว่าไม่สามารถเข้าถึงปรัชญากรีกโบราณได้อย่างแท้จริง กลับกลายเป็นเส้นทางที่ยืนยันว่าการเข้าถึง

---

[21]อ้างใน David Janssens, “Question and Cave: Philosophy, Politics, and History in Leo Strauss’s Early Work”, The Journal of Jewish Thought and Philosophy, 10 : 1 (October 2ooo), p. 124 fn 25.

[22]โดยเฉพาะ John G. Gunnell, Political Theory: Tradition and Interpretation (Massachusetts: Winthrop Publishers, Inc, 1979), Chapter 3;

[23]Nathan Tarcov, “On a Certain Critique of Straussianism”, The Review of Politics, 53 : 1 (Winter 1991), pp. 3-19.

[24]Joseph Cropsey, “On Ancient and Modern”, Interpretation, 18 : 1 (Fall 1990), pp. 50-51.

[25]Steven B. Smith, “Philosophy as a Way of Life: The Case of Strauss”, The Review of Politics, 71 : 1 (Winter 2009), pp. 37-53.

ปรัชญากรีกโบราณของสเตร๊าส์คือเส้นทางที่แท้จริง เพราะการตระหนักถึงข้อจำกัดดังกล่าวคือการรื้อฟื้นความหมายที่แท้จริงของปรัชญาในโลกกรีกโบราณ ซึ่งไม่ใช่อะไรเลยนอกจากการใช้ชีวิตภายใต้หัวใจที่เปี่ยมไปด้วยความรักที่มีต่อการเข้าถึงปัญญา ดังที่สเตร๊าส์เคยกล่าวว่าปรัชญานั้นมิใช่ชุดของข้อเสนอ มิใช่การสอนและมิใช่แม้แต่ระบบ หากแต่คือวิถีชีวิตที่ขับเคลื่อนด้วยความรักในปัญญาที่จะกลับมายืนยันถึงความเขลาของผู้รักที่แม้ไม่อาจครอบครองปัญญาแต่ก็ไม่สามารถถอนตัวต่อความปรารถนาในตัวมัน[26] ความรักที่จะช่วยฉุดดึงให้ผู้รักตระหนักถึงการดำรงอยู่อันเที่ยงแท้ของปัญหาอันเป็นนิรันดร์ที่ไม่มีข้อเสนอจากมนุษย์ฝ่ายใดสามารถผูกขาดคำตอบ[27] จนทำให้เขาจำต้องใช้ชีวิตไปตามครรลองบางอย่างเพื่อตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งขององค์รวมอันยิ่งใหญ่ที่ตัวเขาไม่สามารถก้าวข้ามไปได้[28]

ถ้าบ้านที่สเตร๊าส์ต้องการจะกลับคือเอเธนส์ และถ้าเอเธนส์คือสัญลักษณ์ในการใช้เหตุผลของมนุษย์ เหตุผลดังกล่าวก็คงจะไม่ใช่เหตุผลชนิดที่ต่อต้านการดำรงอยู่ของเทววิวรณ์ หากแต่คือเหตุผลที่ทำให้เอเธนส์กลายเป็นนครที่นอบน้อมต่อเยรูซาเล็มต่างหาก จริงอยู่แม้นักวิชาการบางท่านอาจเห็นว่าการที่สเตร๊าส์ตระหนักถึงการดำรงอยู่อันไม่สามารถไปด้วยกันได้ของเอเธนส์และเยรูซาเล็ม คือเหตุผลสำคัญที่ทำให้ทั้งเอเธนส์และเยรูซาเล็มต่างก็ไม่ใช่บ้านที่ตัวเขาต้องการจะกลับไป[29] แต่ดังที่ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า การกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณของสเตร๊าส์นั้นหาใช่การกลับไปเพื่อหยิบฉวยหลักคำสอนของนักปรัชญากรีกโบราณมาใช้อย่างผิวเผิน หากแต่คือการรื้อฟื้น*บุคลิก*ของปรัชญาในยุคกรีกโบราณอย่างการใช้ชีวิตไปตามหัวใจที่ปรารถนาจะเข้าถึงปัญญา ซึ่งจะดึงให้มนุษย์กลับมาตระหนักถึงข้อจำกัดของตนบนความสัมพันธ์ที่ตนมีกับการดำรงอยู่อันยิ่งใหญ่ของบางสิ่งที่เหตุผลไม่สามารถตอบได้ทั้งหมด ในแง่นี้การตระหนักถึงความแตกต่าง

---

[26]Strauss, “Progress or Return?”, p. 259.

[27]Leo Strauss, On Tyranny (Revised and Expanded Edition Including The Strauss- Kojeve Correspondence) Victor Gourevitch and Michael S. Roth (eds.) (Chicago: The University of Chicago Press, 1991), p. 196.

[28]Leo Strauss, “What is Political Philosophy?”, in What is Political Philosophy? And Other Studies (Illinois: The Free Press, 1959), p. 38.

[29]ดู Steven B. Smith, “Leo Strauss and Modern Jewish Thought”, in Michael L. Morgan and Peter Eli Gordon(eds.), The Cambridge Companion to Modern Jewish Philosophy (New York: Cambridge University Press, 2007), pp. 153-154.

ระหว่างเอเธนส์กับเยรูซาเล็มจึงกลายเป็นการยืนยันว่าบ้านที่ปรัชญาของสเตร๊าส์ต้องการจะกลับคือเอเธนส์ เพราะแม้เอเธนส์จะเป็นสัญลักษณ์ของการใช้เหตุผลของมนุษย์ แต่การใช้เหตุผลดังกล่าวก็กลับเป็นการใช้อย่างอ่อนน้อมที่ไม่เคยแอบอ้างแม้แต่ครั้งเดียวว่าสามารถปฏิเสธการดำรงอยู่ของเทววิวรณ์[30] อันที่จริง หากจะว่าไปแล้วการใช้เหตุผลดังกล่าวยังกลับมายืนยันการดำรงอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้าเสียด้วยซ้ำ วิถีชีวิตที่ให้ความสำคัญกับการสนทนาของ Socrates ที่เริ่มจากความสงสัยต่อรับสั่งขององค์เทพเจ้าที่ว่าตัวเขาคือบุคคลที่ฉลาดที่สุดในเอเธนส์ก่อนจะพบว่าตนเองไม่เคยพ่ายแพ้ในการสนทนาวิวาทะกับผู้อื่น (ซึ่งย่อมจะกลับมายืนยันถึงความศักดิ์สิทธิ์ในรับสั่งขององค์เทพเจ้า) คือตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด[31]

แน่นอน นั่นย่อมไม่ได้หมายความว่ากิจกรรมทางปรัชญาอย่างการใช้เหตุผลดังกล่าวจะเป็นสิ่งเดียวกับวิถีชีวิตของศาสนิกชนที่ดีที่เชื่อฟังต่อวิวรณ์ขององค์พระผู้เป็นเจ้า แต่อย่างน้อยที่สุด การที่ปรัชญาไม่สามารถปฏิเสธการมีอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้า ก็กลับบ่งชี้ให้เห็นถึงจุดร่วมระหว่างสองนคร จุดร่วมระหว่างเอเธนส์กับเยรูซาเล็มที่สามารถผสานกิจกรรมที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง (อย่างการใช้เหตุผลถกเถียงตั้งคำถามกับการเคารพในหลักธรรมคำสอนโดยปราศจากความสงสัยใดๆ) โดยที่แต่ละฝ่ายต่างก็ไม่ได้ลดทอนลักษณะพิเศษของอีกฝ่ายแม้แต่น้อย จุดร่วมซึ่งถึงที่สุดแล้วคือการเคารพในกฎหมายซึ่งไม่ใช่เพียงแค่กฎเกณฑ์ข้อบังคับในการอยู่ร่วมกันของสังคมการเมือง หากแต่ยังรวมไปถึงกฎทางศีลธรรมซึ่งจะคอยกำกับควบคุมวิถีชีวิตของมนุษย์ในฐานะรูปธรรมของรับสั่งจากองค์เทพเจ้าผู้สิงสถิตย์อยู่บนสรวงสวรรค์[32] ถ้าการกลับบ้านของ

---

[30]Daniel Tanguay, Leo Strauss: An Intellectual Biography, Christopher Nadon (Translated)(New Haven: Yale University Press, 2007), pp. 188-192.

[31]ดูการตีความดังกล่าวได้ใน Strauss, “Jerusalem and Athens: Some Preliminary Reflections”, pp. 136-137 นอกจากนี้ การอ่อนน้อมต่อการดำรงอยู่ของเทววิวรณ์ของ สเตร๊าส์ยังกลับมาช่วยปกป้องหัวใจของวิถีชีวิตที่ให้ความสำคัญกับเหตุผลของมนุษย์อีกด้วย เพราะถ้ามนุษย์เชื่อมั่นต่อเหตุผลของตนจนมองไม่เห็นการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตแบบอื่นๆ ท้ายที่สุดตัวเหตุผลดังกล่าวก็จะแปลงสภาพกลายมาเป็นหลักการความเชื่อเสียเอง ในแง่นี้การตระหนักว่ามีบางสิ่งบางอย่างยิ่งใหญ่กว่าเหตุผลของมนุษย์ (ทั้งๆที่ยังคงให้ความสำคัญต่อเหตุผลของมนุษย์) จึงกลับกลายเป็นทางออกที่ช่วยปกป้องลักษณะของความเป็นเหตุผลเอง ดูเพิ่มเติมได้ใน Leora Batnitzky, “Leo Strauss’s Disenchantment with Secular Society”, New German Critique, 94 (Winter 2005), pp. 124-125.

[32]Strauss, “Progress or Return?”, pp. 246-248.

สเตร๊าส์คือการกลับไปหาเหตุผลแบบเอเธนส์ที่ตระหนักและนอบน้อมต่อการดำรงอยู่ของเยรูซาเล็ม การกลับบ้านดังกล่าวก็ย่อมจะต้องเริ่มจากแนวทางปรัชญาที่ตระหนักและให้ความสำคัญกับการเคารพกฎหมาย ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การเคารพข้อตกลงของการอยู่ร่วมกันในสังคมการเมือง หากแต่คือการเชื่อฟังต่อวิวรณ์ขององค์พระผู้เป็นเจ้า ด้วยเหตุนี้ ปรัชญาที่สเตร๊าส์ใช้เป็นแนวทางในการกลับบ้านจึงย่อมไม่ใช่ปรัชญาที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคริสต์ศาสนาที่ผสานการดำรงอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้าเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งกับการใช้เหตุผลของมนุษย์จนสูญเสียลักษณะเฉพาะของเทววิวรณ์ (ดังที่ปรากฏให้เห็นจากปรัชญาในสภาวะสมัยใหม่ที่มนุษย์ถูกทำให้เป็นศูนย์กลางของโลกแทนที่องค์พระผู้เป็นเจ้า)[33] หากแต่คือปรัชญายิว-มุสลิมยุคกลางซึ่งเป็นปรัชญาที่ตระหนักถึงการดำรงอยู่อันยิ่งใหญ่ขององค์พระผู้เป็นเจ้า[34] ผ่านข้อบังคับต่างๆ ในกฎหมายซึ่ง (ถือกันว่า) เป็นรูปธรรมของรับสั่งจากองค์พระผู้เป็นเจ้าที่ไม่สามารถลดทอนให้กลายเป็นเพียงจินตนาการอันเลื่อนลอยของมนุษย์ เพราะฉะนั้นการเข้าใจเส้นทางในการกลับไปสู่เอเธนส์ของสเตร๊าส์จึงเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเข้าใจทัศนะที่ตัวเขามีต่อปรัชญายิว-มุสลิมยุคกลาง

---

[33]ดู Batnitzky, “Leo Strauss’s Disenchantment with Secular Society”, pp. 108-118.

[34]จริงอยู่แม้ปรัชญายิวและมุสลิมในยุคกลางจะมีประเด็นและเนื้อหาบางส่วนที่แตกต่างกัน แต่จากจารีตซึ่งสเตร๊าส์เติบโตมานั้นปรัชญามุสลิมกลับกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ชาวยิวใช้เป็นกลยุทธ์ทางการเมืองของตนไม่ว่าจะเป็นการสร้างอัตลักษณ์อันโดดเด่นหรือการสมานลักษณ์ตนเองเข้ากับชาวยุโรปชาติอื่นๆ ดูเพิ่มเติมได้ใน Ibid., pp. 108-113 และ Steven Harvey, “Islamic Philosophy and Jewish Philosophy”, in Peter Adamson and Richard C. Taylor (eds.), The Cambridge Companion to Arabic Philosophy (Cambridge: Cambridge University Press, 2005), pp. 349-369 นอกจากนี้ นักวิชาการชาวยิวยังเป็นบุคคลกลุ่มแรกในยุโรปที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาปรัชญา ความคิดของนักคิดมุสลิมยุคกลางอีกทั้งยังเป็นผู้ก่อตั้งสถาบันศึกษาปรัชญามุสลิมซึ่งถือได้ว่าเป็นการนำเข้าแนวคิดปรัชญาของชาวมุสลิมให้ชาวยุโรป(และตะวันตก)ได้รู้จัก ดูรายละเอียดได้ใน Bernard Lewis, Islam in History: Ideas, People, and Events in the Middle East (New, Revised and Expand Edition) (Chicago: Open Court, 2001), pp. 137-151.

โดยเฉพาะคำสอนทางปรัชญาของ Moses Maimonides นักปรัชญายิวยุคกลางผู้ให้ความสำคัญกับลักษณะพิเศษดังกล่าวของกฎหมายมากที่สุด[35]

ในสายตาของสเตร๊าส์ Maimonides คือนักปรัชญาที่เชื่อว่ามนุษย์คือสัตว์การเมืองที่ต้องพึ่งพาการดำรงอยู่ของสังคมการเมืองเพื่อสร้างเงื่อนไขให้ตนสามารถบรรลุถึงชีวิตที่ดีอย่างการเติมเต็มความปรารถนาทางจิตวิญญาณ[36] แต่การดำรงอยู่ของสังคมการเมืองคงจะเป็นไปไม่ได้หากปราศจากกฎหมายอันศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถควบคุมความแตกต่างหลากหลายของสมาชิกในสังคม ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงจำเป็นต้องวางอยู่บนความศักดิ์สิทธิ์ในทางศาสนาเพื่อที่ความศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวจะได้หยิบยื่นความชอบธรรมให้กับกฎหมายในการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนตัวมัน[37] เทววิวรณ์สำหรับ Maimonides จึงไม่ใช่ผลลัพธ์จากจิตสำนึกทางศาสนาหรือการใช้เหตุผลของมนุษย์ หากแต่คือรากฐานที่คอยรองรับและสร้างความชอบธรรมให้กับการดำรงอยู่ของกฎหมายในสังคมการเมือง[38] แต่เทววิวรณ์คือรับสั่งจากองค์พระผู้เป็นเจ้าที่มนุษย์ไม่สามารถเข้าถึงได้ ในแง่นี้การทำเทววิวรณ์ให้กลายเป็นกฎหมายที่ชาวเมือง (มนุษย์) ทุกคนสามารถเข้าใจ จึงย่อมเป็นหน้าที่ของประกาศก (Prophet) ซึ่งก็คือมนุษย์ผู้ถูกเลือกโดยองค์พระผู้เป็นเจ้าให้ติดต่อกับพระองค์

---

[35]Leo Strauss, Philosophy and Law: Contributions to the Understanding of Maimonides and his Predecessors, Eve Adler (Translated) (Albany, NY: State University of New York Press, 1995), p. 39 อันที่จริงการให้ความสำคัญกับ Maimonides ของสเตร๊าส์นั้น อาจจะเริ่มตั้งแต่เมื่อครั้งที่สเตร๊าส์ศึกษาความคิดของ Spinoza ซึ่งถือกันว่าเป็นนักปรัชญายิวยุคกลางคนสุดท้าย โดยสเตร๊าส์ได้ชี้ให้เห็นว่าในบรรดาคู่วิวาทะทางเทววิทยาทั้งหมดของ Spinoza Maimonides อาจเป็นหนึ่งในนักปรัชญาที่ Spinoza ให้ความสำคัญมากที่สุด ดูเพิ่มเติมได้ใน Strauss, Spinoza's Critique of Religion, Chapter 6.

[36]สำหรับผู้ที่สนใจ สามารถดูสรุปการตีความ Maimonides ตามทิศทางของสเตร๊าส์ได้ใน ไชยันต์ ไชยพร, "อะไรคือความคิดทางการเมืองยุคกลาง? ตอนที่4: ไมมอนนิเดส", วิภาษา, 3 : 5 (16 กันยายน - 31 ตุลาคม 2552), น. 30-36.

[37]Strauss, Philosophy and Law: Contributions to the Understanding of Maimonides and his Predecessors, p. 122.

[38] Ibid., pp. 120-122 อย่างไรก็ตาม นั่นย่อมไม่ได้หมายความว่าสเตร๊าส์กำลังลดทอนวิวรณ์ขององค์พระผู้เป็นเจ้าให้ กลายเป็นแค่เงื่อนไขของการสร้างความมั่นคงในสังคมการเมือง เพราะสิ่งที่สเตร๊าส์ตีความในที่นี้คือการชี้ให้เห็นหน้าที่ทางการเมืองของเทววิวรณ์ซึ่งอยู่บนฐานของเหตุผลมนุษย์เท่านั้นหาใช่การตีขลุมอธิบายลักษณะเนื้อหาทั้งหมดของเทววิวรณ์แต่อย่างใด ดูเพิ่มเติมได้ใน Tanguay, Leo Strauss: An Intellectual Biography, pp. 188-192.

เพื่อนำรับสั่งของพระองค์ไปตราเป็นกฎหมายปกครองสังคมการเมือง[39] ประกาศกจึงมีสถานะไม่ต่างไปจากตัวแทนขององค์พระผู้เป็นเจ้าบนโลกมนุษย์ ที่คำพูดของเขาคือรับสั่งอันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งได้รับถ่ายทอดจากองค์พระผู้เป็นเจ้าอีกต่อหนึ่ง แต่ประกาศกก็ยังคงเป็นมนุษย์ มนุษย์ผู้ไม่สามารถครอบครองปัญญาหรือ Sophia ได้ดังเช่นองค์พระผู้เป็นเจ้า และเพราะประกาศกยังมิได้ครอบครองปัญญา (ซึ่งจะประกันทิศทางของการเข้าถึงชีวิตที่ดี) ขณะที่จุดหมายสูงสุดในการเคารพกฎหมายของมนุษย์คือการบรรลุชีวิตที่ดี ดังนั้น เพื่อปกป้องความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ประกาศกจึงย่อมจะต้องเป็นนักปรัชญาตามไปด้วย เพราะมีแต่การเป็นนักปรัชญา (ซึ่งเป็นมนุษย์ประเภทเดียวที่มองเห็น*ทิศทาง*ของปัญญา) เท่านั้น ที่จะช่วยให้ตัวเขาสามารถชี้แนะทิศทางที่สังคมการเมืองควรจะเดินไป[40]

ด้วยเหตุนี้ กฎหมายของ Maimonides ในสายตาของสเตร๊าส์ จึงมีความหมายสองระดับเสมอ ทั้งในระดับของวิวรณ์สำหรับชาวเมืองทั่วๆ ไปและในระดับของตัวบทปริศนาที่เอื้อให้ประกาศก (และนักปรัชญา)สามารถใช้เหตุผลครุ่นคิดถึงข้อความภายในตัวมันครั้งแล้วครั้งเล่า[41] ไม่ต่างกับตัวประกาศกเองที่ก็จะมีสองบทบาทเช่นกันทั้งบทบาทการเป็นผู้ปกครองสังคมการเมืองและบทบาทของนักปรัชญา (ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วย่อมเป็นศัตรูกับรากฐานของสังคมการเมือง) จริงอยู่ แม้ Maimonides จะดูเหมือนให้ความสำคัญกับสถานะอันเหนือกว่าที่ประกาศกมีต่อนักปรัชญา โดยเฉพาะพลังของจินตนาการที่ช่วยให้พวกเขาเข้าถึงสัจธรรมบางอย่างในขณะที่นักปรัชญาไม่สามารถเข้าถึงได้[42] แต่สำหรับสเตร๊าส์พลังของจินตนาการคือกลวิธีที่ประกาศกใช้ควบคุม โน้มน้าวฝูงชนในสังคมการเมืองให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของตนเท่านั้น[43] ในแง่นี้ความสามารถทางการเมืองสำหรับการปกครองคนหมู่มาก จึงเป็นข้อต่างประการเดียวระหว่างประกาศกกับนักปรัชญา ดังที่ครั้งหนึ่งสเตร๊าส์เคยกล่าวว่า Moses นั้นไม่ใช่อะไรเลยนอกจาก

---

[39]Strauss, Philosophy and Law: Contributions to the Understanding of Maimonides and his Predecessors, p. 83.

[40]Ibid., p. 65.

[41]Ibid., pp. 103-104.

[42]Ibid., pp. 104-110.

[43]Leo Strauss, “Some Remarks on the Political Science of Maimonides and Farabi”, Robert Bartlett (Translated), Interpretation, 18 : 1(Fall 1990), pp. 17-18.

นักปรัชญาผู้เปี่ยมไปด้วยทักษะทางการปกครอง![44] ประกาศกในสายตาของสเตร๊าส์จึงเป็นมนุษย์ที่ทั้งหลงรักในปัญญาและเพียบพร้อมไปด้วยความสามารถในการปกครอง[45] ไม่ต่างไปจากราชาปราชญ์ของ Plato ผู้ทำให้รัฐในอุดมคติกลับกลายเป็นสังคมการเมืองที่เป็นจริง (ภายใต้การปกครองของตน)[46] แต่จะเป็นไปได้หรือที่ประกาศกจะเป็นนักปรัชญา? จะเป็นไปได้หรือที่ตัวแทนของเทววิวรณ์ (อย่างประกาศก) จะกลับกลายเป็นบุคคลผู้เชื่อในการใช้เหตุผลของมนุษย์ (อย่างนักปรัชญา)? กล่าวอย่างถึงที่สุด ถ้าหากประกาศกเป็นนักปรัชญา ความเป็นนักปรัชญาดังกล่าวจะไม่ส่งผลล้มล้างลักษณะความเป็นประกาศกในตัวเขาเองหรือ?

เพื่อรักษาหน้าที่ในการชี้แนะทิศทางที่สังคมการเมืองควรจะมุ่งไปอย่างย้อนแย้งที่สุด ประกาศกจึงจำต้องเป็นนักปรัชญา แต่เพราะนักปรัชญาคือชนิดของบุคคลที่สงสัยต่อทุกๆ สรรพสิ่ง (เพราะการสงสัยคือจุดเริ่มต้นของกิจกรรมการคิดและใช้เหตุผลของมนุษย์) ไม่เว้นแม้แต่ความศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระผู้เป็นเจ้าซึ่งเป็นฐานความชอบธรรมของตัวประกาศกเอง ในแง่นี้ การเป็นนักปรัชญาของประกาศกจึงกลับกลายเป็นการทำลายฐานความชอบธรรมของประกาศกเสียเอง การรักษาสถานะความเป็นประกาศกจึงกลับกลายเป็นการทำลายลักษณะเฉพาะของประกาศกเอง! นั่นจึงไม่แปลกที่ในจดหมายซึ่งเขียนถึงมิตรสนิทอย่าง Jacob Klein สเตร๊าส์ถึงกับพูดว่าเอาเข้าจริงนักคิดซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวยิว (ซึ่งให้ความสำคัญกับการเชื่อในเทววิวรณ์) อย่าง Maimonides ก็กลับไม่ได้ซื่อตรงต่ออัตลักษณ์ความเป็นยิวแม้แต่น้อยเพราะตัว Maimonides เองกลับเป็นนักปรัชญาต่างหาก[47] แต่การที่สเตร๊าส์ยืนยันว่า Maimonides เป็นนักปรัชญา ย่อมมิได้หมายความว่าเนื้อหาในงานที่ Maimonides เขียนคือคำสอนทางปรัชญาทั้งหมด เพราะแม้จะเป็นนักปรัชญาแต่ Maimonides ก็ไม่เคยเชื่อในแบบคริสเตียนว่าสาธารณชนจะเข้าใจและยอมรับเนื้อหาคำสอน (ทางปรัชญา) ซึ่งมีลักษณะซับซ้อนและถอนรากถอนโคน ตรงกันข้าม Maimonides

---

[44]Ibid., p. 15.

[45]Strauss, Philosophy and Law: Contributions to the Understanding of Maimonides and his Predecessors, p. 120.

[46]Ibid., pp. 74-75.

[47]อ้างใน Laurence Lampert, “Strauss’s Recovery of Esotericism”, in The Cambridge Companion to Leo Strauss, p. 64.

กลับยังคงเชื่อตามจารีตยิว-มุสลิมยุคกลางที่มองว่าปรัชญาคือกิจกรรมในพื้นที่ส่วนตัวซึ่งควรสงวนไว้สำหรับบุคคลที่เหมาะสมเท่านั้น[48]

ด้วยเหตุนี้ จากมุมของสเตร๊าส์คำสอนในตำราของ Maimonides จึงย่อมมีความหมายสองระดับคือ ความหมายในระดับสาธารณะ (exotericism) และความหมายลับเฉพาะ (esotericism) ในระดับสาธารณะ ความหมายในตำราของ Maimonides คือผลจากวาทศิลป์ที่แม้จะเต็มไปด้วย*คำโกหก*แต่ก็เป็นคำโกหกอันสูงส่งที่ผสานกิจกรรมของนักปรัชญาเข้ากับระบบระเบียบทางการเมือง[49] ด้วยการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้กับกฎหมายของสังคมการเมืองผ่านการโยงสถานะของกฎหมายเข้ากับวิวรณ์จากองค์พระผู้เป็นเจ้าในระดับอันลับเฉพาะ ความหมายในตำราดังกล่าวคือเนื้อหาคำสอนทางปรัชญา คือเจตนาอันแท้จริงของ Maimonides ที่ถูกซ่อนไว้ภายใต้ตำหนิเล็กๆ ในข้อความต่างๆ ที่แม้จะหลบรอดสายตาของผู้อ่านส่วนใหญ่แต่ก็เพียงพอที่จะเตะตาให้ผู้อ่านที่ปราดเปรื่องรอบคอบเป็นนักปรัชญาหรือมีคุณสมบัติของนักปรัชญาสังเกตและถอดรหัสออกมาได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่กำกวมในประโยคต่างๆ[50] การตัดหรือข้ามเนื้อหาบางประการอย่างโจ่งแจ้ง[51] การใช้ตัวเลขต่างๆ[52] การอ้างประโยคหรือข้อความจากตำราอื่นๆ[53] การหาประโยคที่มีใจความขัดแย้งโดยเน้นไปที่ประโยคที่ถูกกล่าวถึงน้อยกว่า[54] ฯลฯ เป็นต้น

กล่าวอย่างถึงที่สุด ถ้าเส้นทางในการกลับไปสู่เอเธนส์ของสเตร๊าส์คือเส้นทางที่เริ่มจากแนวทางคำสอนของ Maimonides ซึ่งให้ความสำคัญกับกฎหมายในฐานะตัวกลางที่เชื่อมทั้งเหตุผลและเทววิวรณ์โดยไม่ได้ลดทอนลักษณะพิเศษของแต่ละฝ่าย และถ้าความเป็นนักปรัชญาของ Maimonides จะได้รับการพิสูจน์ผ่านความหมายอันลับเฉพาะในงานเขียนของเขา เส้นทางในการกลับไปหาเอเธนส์ของสเตร๊าส์ก็ย่อมเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องสัมพันธ์กับลักษณะอันลับเฉพาะที่

---

[48]Leo Strauss, Persecution and the Art of Writing (Chicago: The University of Chicago Press, 1952), p. 21.

[49]Strauss, “Some Remarks on the Political Science of Maimonides and Farabi”, pp. 21-22.

[50]Strauss, Persecution and the Art of Writing, pp. 71-73.

[51]Ibid., p. 75.

[52]Ibid., p. 87, fn 143.

[53]Ibid., p. 75, 78.

[54]Ibid., pp. 68-73.

สเตร๊าส์ค้นพบจากตำราของ Maimonides[55] ลักษณะอันเป็นหัวใจสำคัญของปรัชญาในเส้นขอบฟ้ายุคโบราณที่ตระหนักถึงข้อจำกัดในธรรมชาติของสังคมการเมืองซึ่งส่งผลกดดันต่อกิจกรรมทางปรัชญาของนักปรัชญา[56] แต่ Maimonides ไม่ใช่ผู้ที่คิดค้นวิธีการแบบลับเฉพาะ อันที่จริง Maimonides เองก็ได้รับอิทธิพลในการใช้กลวิธีการเขียนดังกล่าวจากนักปรัชญามุสลิมอีกท่านหนึ่งคือ AlFarabi[57]

Alfarabi หรือ Farabi เป็นนักปรัชญามุสลิมผู้มีชีวิตอยู่ในคริสต์ศตวรรษที่สิบในดินแดนแถบตะวันออกกลางในปัจจุบัน Farabi เป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งจารีตการศึกษาทางปรัชญาในโลกมุสลิมโดยเฉพาะการแปลและนำเข้าปรัชญาของ Plato (และ Aristotle)[58] อย่างไรก็ตาม ดังที่สเตร๊าส์ได้ชี้ให้เห็นว่า ปรัชญาของ Plato ที่ Farabi นำเข้ามาสู่โลกมุสลิมนั้นกลับมีความแตกต่างจากเนื้อหาความเข้าใจที่มีต่อปรัชญาของ Plato โดยทั่วไป เพราะแทนที่จะให้ความสำคัญกับเนื้อหาในปรัชญาของ Plato สิ่งที่ Farabi มุ่งเน้นกลับกลายเป็นกลวิธีแบบลับเฉพาะที่ Plato ใช้ผสานกิจกรรมและเป้าหมายของนักปรัชญาเข้ากับการดำรงอยู่ของความเชื่อทางศาสนาและสังคม

---

[55]อย่างไรก็ตาม การที่สเตร๊าส์ค้นพบกลวิธีการเขียนดังกล่าวย่อมเป็นคนละเรื่องกับผลลัพธ์จากการตีความเนื้อหาในปรัชญาของ Maimonides ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนถึงสี่ครั้งตลอดช่วงเวลายี่สิบห้าปีที่ตัวเขาศึกษาความคิดของ Maimonides ดูเพิ่มเติมได้ใน Remi Brague, “Leo Strauss and Maimonides”, in Alan Udoff (ed.), Leo Strauss’s Thought: Toward a Critical Engagement (Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1991), pp. 93-114.

[56]Strauss, Philosophy and Law: Contributions to the Understanding of Maimonides and his Predecessors, pp. 102-103.

[57]หากจะว่าไปแล้ว แม้สเตร๊าส์จะมองเห็นอิทธิพลของ Farabi ในปรัชญาของ Maimonides ตั้งแต่ก่อนหน้าปี ค.ศ. 1935 โดยเฉพาะการตีความบทบาทของประกาศกในคำสอนของ Maimonides ว่าได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องราชาปราชญ์ของ Plato แต่การมองเห็นอิทธิพลที่ Farabi มีต่อ Maimonides ในประเด็นเรื่องการเขียนแบบลับเฉพาะนี้ กลับมิได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนั้น หากแต่เกิดภายหลังปี ค.ศ.1935 โดยเฉพาะในบทความ “Some Remarks on the Political Science of Maimonides and Farabi” ซึ่งถือกันว่าเป็นจุดเริ่มต้นให้สเตร๊าส์หันมาศึกษาปรัชญาความคิดของ Farabi อย่างจริงจัง ดูเพิ่มเติมได้ใน Tanguay, Leo Strauss: An Intellectual Biography, pp. 80-98.

[58]ดูคุณูปการที่ Alfarabi มีต่อการศึกษาปรัชญาในโลกมุสลิมได้ใน David C .Reisman, “Al-Farabi and Philosophical Curriculum”, in The Cambridge Companion to Arabic Philosophy, pp. 52-71.

การเมืองโดยมิได้ลดทอนลักษณะเฉพาะของปรัชญา[59] ซึ่งกลวิธีดังกล่าวนี้ Farabi เองก็หยิบยืมมาใช้เพื่อนำเสนอความคิดที่แท้จริงของเขา อย่างการมองว่าปรัชญาคือหนทางเดียวที่จะช่วยให้มนุษย์เข้าถึงความสมบูรณ์แบบของตนในขณะที่ศาสนาไม่สามารถทำได้[60] ในช่วงหนึ่งของบทความที่ตัวเขาเขียนขึ้นเพื่อแนะนำปรัชญาของ Plato (และ Aristotle) เข้าสู่โลกมุสลิม Farabi ถึงกลับกล่าว (ผ่านการอ้างอิง Plato) ว่าปรัชญานั้นแท้ที่จริงแล้วเป็นสิ่งที่มีมาก่อนศาสนาซึ่งเป็นเพียงแค่แบบจำลองของปรัชญาเท่านั้น[61] ศาสนาสำหรับ Farabi จึงไม่เคยเป็นอะไรเลยนอกจากกลวิธีทางการเมืองที่แอบอ้างสัจธรรมเพื่อใช้ควบคุมชาวเมือง ในขณะที่ปรัชญาต่างหากที่กลับให้ความสำคัญกับการเข้าถึงสัจธรรมอย่างแท้จริง[62] จริงอยู่แม้ในช่วงต้นของบทความดังกล่าว Farabi จะป้องกันตนเองจากแรงกดดันทางการเมืองในขณะนั้นด้วยการแยก*ความสุข*ออกเป็นสองประเภท คือความสุขในโลกมนุษย์กับความสุขซึ่งอยู่เหนือกว่าในโลกหน้าจนดูเหมือนตัวเขาจะยังคงให้ความสำคัญกับศาสนา[63] แต่ดังที่สเตร๊าส์ชี้ให้เห็นว่าในอีกบทความหนึ่งซึ่งกล่าวถึงเนื้อหาปรัชญาของ Plato เอง Farabi กลับเลี่ยงที่จะเอ่ยถึงชีวิตหลังความตายโดยเฉพาะความเป็นอมตะของจิตทั้งๆ ที่นั่นคือเนื้อหาหลักในปรัชญาของ Plato[64] ด้วยเหตุนี้ Plato *ของ* Farabi ในสายตาสเตร๊าส์ จึงเป็น Plato ที่ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงความสุขสูงสุดในโลกมนุษย์ และเนื่องจากปรัชญาคือหนทางเดียวในการตอบสนองเป้าหมายดังกล่าว Plato ของ Farabi จึงเป็น Plato ที่ให้ความสำคัญกับคุณูปการที่ปรัชญามีต่อสังคมการเมืองอย่างการทำให้ชาวเมืองมีความสุข[65] จนส่งผลให้นักปรัชญากลายเป็นบุคคลสำคัญสำหรับพระราชาหรือผู้ปกครองสังคมการเมืองเพราะนักปรัชญา

---

[59]Strauss, “Some Remarks on the Political Science of Maimonides and Farabi”, p. 6.

[60]Strauss, Persecution and the Art of Writing, p. 13.

[61]Alfarabi, “The Attainment of Happiness”, in Philosophy of Plato and Aristotle (Revised Edition), Muhsin Mahdi (Translated) (Ithaca: Cornell University Press, 1962), p. 44.

[62]Ibid., pp. 44-45.

[63]Ibid., p. 13.

[64]Strauss, Persecution and the Art of Writing, pp. 13-15 สำหรับบทความที่สเตร๊าส์อ้างถึงนั้นคือ Alfarabi, “The Philosophy of Plato, Its Parts, The Rank of Order of Its Parts, From The Beginning to The End”, in Philosophy of Plato and Aristotle, pp. 53-67.

[65]Strauss, Persecution and the Art of Writing, p. 12.

คือมนุษย์ประเภทเดียวที่จะช่วยพระราชาในการสร้างความสุขให้กับชาวเมือง[66] สำหรับสเตร๊าส์ นักปรัชญาใน Plato ของ Farabi จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมการเมือง จึงเป็นนักปกครองที่แม้จะไม่ได้ปกครองสังคมอย่างเปิดเผยแต่ก็กลับมีอิทธิพลอย่างลับๆ ต่อการให้คำปรึกษาแก่พระราชาในการปกครองบ้านเมือง[67] แต่ถ้า Plato ของ Farabi ที่สเตร๊าส์ค้นพบคือ Plato ที่ให้ความสำคัญกับลักษณะอันลับเฉพาะ นั่นจะสามารถอนุมานต่อได้หรือว่าไม่ว่าปรัชญากรีกโบราณที่สเตร๊าส์ค้นพบคือปรัชญาของ Plato ภายใต้การกำกับของ Farabi? นั่นจะสามารถอนุมานต่อได้หรือไม่ว่าลักษณะอันลับเฉพาะที่ต้องการซ่อนตัวจากแรงกดดันทางการเมืองคือหัวใจหลักของปรัชญากรีกโบราณที่สเตร๊าส์ค้นพบ?

ถ้าปรัชญาของสเตร๊าส์คือปรัชญาของการกลับบ้าน ซึ่งก็คือเอเธนส์ที่ไม่เพียงแต่เป็นสัญลักษณ์ของการใช้เหตุผลของมนุษย์หากแต่ยังนอบน้อมต่อการดำรงอยู่ของเยรูซาเล็ม และถ้าเส้นทางของการกลับบ้านดังกล่าวคือปรัชญายิว-มุสลิมยุคกลางโดยเฉพาะปรัชญาของ Maimonides ลักษณะอันลับเฉพาะในคำสอนของ Maimonides ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากความเข้าใจ Plato ของ Farabi ก็ย่อมจะต้องเกี่ยวพันกับการกลับไปสู่เอเธนส์ของสเตร๊าส์ด้วยอย่างไม่ต้องสงสัย นั่นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่นักวิชาการบางคนจะเข้าใจว่าสเตร๊าส์มีจุดยืนเดียวกับ Plato ของ Farabi ที่มองว่าลักษณะแบบลับเฉพาะคือการโกหกที่สูงส่งที่นักปรัชญาใช้ล่อหลอกชาวเมืองเพื่อสร้างและปกป้องโอกาสทางการเมืองในการปกครองสังคมของตน Shadia Drury นักวิชาการผู้สร้างชื่อเสียงจากการวิพากษ์ความคิดของสเตร๊าส์ ถึงกับสรุปว่า การกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณของสเตร๊าส์คือการรื้อฟื้นแนวทางความคิดของ Farabi ซึ่งก็คือแนวทางของการใช้คำโป้ปดเพื่อรักษาสถานะนำทางการเมือง (อย่างลับๆ) ของนักปรัชญาให้กลับมาสู่โลกสมัยใหม่อีกครั้ง[68] แต่จริงหรือที่ลักษณะอันลับเฉพาะในความเข้าใจ Plato ของ Farabi คือสิ่งเดียวกับลักษณะอันลับเฉพาะในปรัชญาของ Plato ซึ่งถูกสเตร๊าส์ค้นพบ? จริงหรือที่การกลับไปหาเอเธนส์ของสเตร๊าส์จะเท่ากับการรื้อฟื้นแนวทางปรัชญาของ Farabi?

---

[66]Ibid., p. 12.

[67]Ibid., p. 17.

[68]Shadia B. Drury, The Political Ideas of Leo Strauss (New York: St. Martin's Press, 1988), pp. 23-32.

อย่างไรก็ตาม แม้สเตร๊าส์จะยอมรับว่าชนิดของงานที่ถูกเขียนภายใต้เส้นขอบฟ้าของโลกก่อนสมัยใหม่ (โดยเฉพาะในกรีกโบราณ) ล้วนเกี่ยวพันกับกลวิธีแบบลับเฉพาะ[69] ที่จะกลับมายืนยันถึงช่องว่างที่ไม่สามารถเติมเต็มได้ระหว่างนักปรัชญาผู้มีคุณสมบัติของการเข้าถึงปัญญา (ซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยนิด) กับชนชั้นสามานย์ที่มีอยู่อย่างมากมายกลาดเกลื่อน[70] แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าลักษณะอันลับเฉพาะใน Plato ของ Farabi จะต้องเท่ากับลักษณะอันลับเฉพาะในปรัชญาของ Plato ซึ่งดำรงอยู่ในเส้นขอบฟ้าแบบกรีกโบราณแต่อย่างใด Daniel Tanguay เคยชี้ให้เห็นว่า แม้จะเหมือนกันในการตระหนักถึงแรงกดดันทางการเมือง แต่ปรัชญาของ Farabi กลับแตกต่างจากปรัชญาของPlato ที่สเตร๊าส์ค้นพบจริงๆ อย่างสิ้นเชิง เพราะในขณะที่ปรัชญาของ Farabi ยังคงเป็นปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับฐานะของประกาศกที่คอยเป็นเกราะกำบังคุ้มกันนักปรัชญาจากเภทภัยทางการเมืองซึ่งทำให้นักปรัชญาไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากับความแตกต่างหลากหลายของผู้คนในสังคมการเมือง (จนส่งผลให้ลักษณะอันลับเฉพาะของตัวเขาแทบไม่ต่างไปจากคำโป้ปดล่อลวงชาวเมืองเพื่อปกป้องสถานะทางการเมืองอันสูงส่งของตน) แต่ปรัชญาของ Plato กลับเป็นปรัชญาที่ต้องเผชิญหน้ากับความแตกต่างหลากหลายของผู้คนในสังคมการเมืองซึ่งจะทำให้ลักษณะอันลับเฉพาะในปรัชญาของเขามีความพลิกแพลงยืดหยุ่นไปตามทัศนะทางการเมืองกระแสหลักในขณะนั้น[71]

ในแง่นี้ แม้การตีความ Plato ของ Farabi จะมีส่วนช่วยให้สเตร๊าส์มองเห็นแง่มุมอันลับเฉพาะในปรัชญาคำสอนของ Plato แต่การมองเห็นดังกล่าวก็เป็นเพียงแค่การหยิบยื่นเบาะแสเพื่อให้สเตร๊าส์ตระหนักถึงการดำรงอยู่ของแง่มุมอันลับเฉพาะโดยไม่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของลักษณะอันลับเฉพาะที่สเตร๊าส์ค้นพบในปรัชญาของ Plato จริงๆ แต่อย่างใด เพราะในสายตาของสเตร๊าส์ กุญแจสำคัญของลักษณะอันลับเฉพาะในปรัชญาของ Plato หาใช่เนื้อหาคำสอนที่มุ่ง

---

[69]ดังเนื้อหาในจดหมายที่สเตร๊าส์เขียนถึง Jacob Klein มิตรคนสำคัญในช่วงปี ค.ศ. 1938-1939 ภายหลังจากที่เขาประสบความสำเร็จในการค้นพบวิธีการเขียนแบบลับเฉพาะในงานเขียนของ Maimonides ซึ่งจดหมายในช่วงดังกล่าวนั้นจะมีเนื้อหาและรายละเอียดที่สเตร๊าส์ได้ตีความตำราของปัญญาชนกรีกโบราณและพบว่าปัญญาชนเหล่านั้น ต่างก็อยู่ภายใต้จารีตการเล่าเรื่องแบบลับเฉพาะทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นนักประวัติศาสตร์อย่าง Herodotus, Thucydides, Xenophon กวีอย่าง Hesiod, Homer หรือแม้แต่นักปรัชญาธรรมชาติอย่าง Parmenides ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Lampert, “Strauss’s Recovery of Esotericism”, pp. 66-75.

[70]Strauss, Persecution and the Art of Writing, pp. 34-35.

[71]Tanguay, Leo Strauss: An Intellectual Biography, pp. 65-67.

ให้นักปรัชญารับใช้ผู้มีอำนาจทางการเมือง หากแต่คือวิธีการที่ Plato เขียนงานต่างหาก สำหรับสเตร๊าส์วิธีการเขียนงานของ Plato คือรูปแบบหนึ่งของการสื่อสาร (Communication) ซึ่งเป็นได้ทั้งหัวใจหลักของผู้คนในการอยู่ร่วมกันในชุมชน (Community) และเงื่อนไขพื้นฐานในกิจกรรมทางปรัชญาอย่างการถกเถียงพูดคุย[72] จริงอยู่ แม้การเขียนจะแตกต่างจากการถกเถียงพูดคุยระหว่างกัน เพราะในขณะที่การพูดคุยคือการสื่อสารที่ผู้พูดสามารถซ่อนและเผยความหมายบางอย่างให้กับผู้ฟังบางคน การเขียนกลับเป็นการสื่อสารมิติเดียวที่ผู้เขียนย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะต้องส่งสารดังกล่าวให้กับผู้อ่านทุกคนโดยไม่สามารถเลือกผู้รับสารที่ตนต้องการได้[73] แต่ข้อจำกัดดังกล่าวของการเขียนหาใช่ข้อจำกัดในงานเขียนของ Plato เพราะรูปแบบการเขียนของ Plato คือบทสนทนาที่เปลี่ยนให้การเขียนกลับกลายเป็นการพูดคุยถกเถียงระหว่างกันจนสามารถซ่อนและเผยความหมายบางอย่างให้กับผู้อ่านบางคน[74] อีกทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นว่าเงื่อนไขและบรรยากาศแบบใดที่เปิดโอกาสให้การถกเถียงทางปรัชญาเป็นไปได้[75] ลักษณะแบบลับเฉพาะในปรัชญาของ Plato ที่สเตร๊าส์ค้นพบ จึงไม่ใช่ (เพียง) กลวิธีการเขียนที่เก็บซ่อนเนื้อหาทางปรัชญาไว้จากสายตาของสาธารณชน หากแต่คือเจตนาอันแท้จริงของ Plato ที่ต้องการชี้ให้เห็นความเป็นไปได้ของกิจกรรมของวิถีชีวิตทางปรัชญาในสังคมการเมือง (ผ่านรูปแบบการเขียนที่มีการตั้งคำถามซ้ำแล้วซ้ำเล่า) เจตนาซึ่งย่อมจะกลับมาตอกย้ำว่าทัศนะของ Drury (ที่มองว่าปรัชญาของสเตร๊าส์คือการสร้างความชอบธรรมให้กับชนชั้นผู้นำและนักปรัชญาในการโป้ปดหลอกลวงผู้คนเพื่อรักษาฐานอำนาจทางการเมืองของตน) คือทัศนะที่มืดบอดต่อความแตกต่างระหว่าง Plato ของ Farabi กับ Plato ที่ดำรงอยู่ในเส้นขอบฟ้ากรีกโบราณที่สเตร๊าส์เป็นผู้ค้นพบจริงๆ[76] แต่อะไรคือลักษณะและเป้าหมายของวิถีชีวิตทางปรัชญาที่ Plato ให้ความสำคัญ? วิถีชีวิตดังกล่าวสัมพันธ์อย่างไรกับงานเขียนในรูปของบทสนทนา? รวมไปถึงเกี่ยวพันอย่างไรกับทิศทางการกลับไปหาเอเธนส์ของสเตร๊าส์?

---

[72]Strauss, The City and Man, p. 52.

[73]Ibid., pp. 52-53.

[74]Ibid., pp. 52-54.

[75]Ibid., p. 60.

[76]ดูข้อวิจารณ์การตีความของ Drury ดังกล่าวได้ใน Catherine Zuckert and Michael Zuckert, The Truth about Leo Strauss: Political Philosophy and American Democracy (Chicago: The University of Chicago Press, 2006), pp. 119-120.

วิถีชีวิตแบบ Socrates กับปรัชญา (ใน) การเมืองและบุคลิกของปรัชญาการเมือง

จากสายตาของสเตร๊าส์ ปรัชญาของตัวเขาคือปรัชญาของการกลับบ้านซึ่งก็คือเอเธนส์ในฐานะเหตุผลแบบโบราณที่มิเพียงแค่ตระหนักและนอบน้อมต่อการดำรงอยู่ของเทววิวรณ์หากแต่ยังเป็นวิถีชีวิตที่อุทิศให้กับความรักในปัญญา ความรักซึ่งนอกจากจะกลับมายืนยันถึงการดำรงอยู่ของบางสิ่งบางอย่างที่ยิ่งใหญ่กว่ามนุษย์และกำหนดกฎเกณฑ์เป้าหมายการใช้ชีวิตให้กับนักปรัชญาแล้ว ยังถูกปกปิดเป็นลักษณะอันลับเฉพาะภายใต้บทสนทนาในปรัชญาของ Plato ที่ส่งผ่านเบาะแสมาในปรัชญายิว-มุสลิมยุคกลาง (โดยเฉพาะปรัชญาของ AlFarabi และ Maimonides)

ว่ากันว่าปรัชญาของ Plato คือปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับทฤษฎีแบบและบทบาทของราชาปราชญ์ในการปกครองสังคมการเมือง Karl Popper หนึ่งในนักปรัชญาแถวหน้าเมื่อศตวรรษที่แล้ว เคยชี้ให้เห็นว่าปรัชญาของ Plato คือ ปรัชญาที่ให้อภิสิทธิ์แก่นักปรัชญาในการปกครองบ้านเมืองจนทำให้ (ตัว Plato) ถูกเข้าใจว่าเป็นปรปักษ์กับเสรีนิยมและประชาธิปไตย[77] นั่นจึงไม่แปลกที่การกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณของสเตร๊าส์ โดยเฉพาะงานเขียนที่ถูกรจนาโดย Plato จะถูกมองว่าเป็นการรื้อฟื้นคุณค่า/ค่านิยมที่ยกย่องและให้อภิสิทธิ์แก่นักปรัชญาในการปกครองสังคมการเมือง จนทำให้ตัวสเตร๊าส์ถูกมองอย่างตื้นเขินว่าเป็นพวกอภิสิทธ์ชนที่ต่อต้านประชาธิปไตยตามไปด้วย[78] แต่จริงหรือที่ปรัชญาความคิดของ Plato คือปรัชญาที่มีเนื้อหาเป็นปรปักษ์กับเสรีนิยม? จริงหรือที่สเตร๊าส์เข้าใจว่าปรัชญาของ Plato คือปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับอภิสิทธิ์ชน จนการเดินตามทิศทางความคิดของ Plato คือการยืนยันว่าตัวสเตร๊าส์เป็นพวกอภิสิทธิ์ชนที่รังเกียจประชาธิปไตย?

ในจดหมายฉบับหนึ่งที่ส่งถึง Eric Voegelin มิตรและนักปรัชญาร่วมสมัยกับตัวเขา สเตร๊าส์ได้ชี้ให้เห็นว่าการตีความ Plato ของ Popper นั้น คือผลงานอันน่าอดสูของนักปรัชญา

---

[77]Karl Popper, The Open Society and It's Enemies (Vol.1: Plato) (Princeton: Princeton University Press, 1971).

[78]ดู Drury, The Political Ideas of Leo Strauss, pp. 62-89 ; Myles Burnyeat, "Sphinx without Secret," New York Review of Books (May 30,1985), p. 31 และ Charles Larmore, The Moral of Modernity (Cambridge: Cambridge University Press, 1996), pp. 65-76.

ปฏิฐานนิยมที่ไม่เข้าใจหลักเหตุผลความคิดของนักปรัชญาในอดีตที่ตนตีความอยู่แม้แต่น้อย[79] เพราะดังที่ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นในช่วงท้ายของส่วนที่แล้วว่า สำหรับสเตร๊าส์ลักษณะอันลับเฉพาะในปรัชญาของ Plato หาใช่เนื้อหาคำสอนที่ Plato เขียนถึง หากแต่คือรูปแบบของบทสนทนาที่สะท้อนให้เห็นการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตทางปรัชญาที่มุ่งเน้นการถกเถียงสนทนากับผู้คนในสังคมการเมืองต่างหาก การถกเถียงสนทนาจึงเป็นหัวใจสำคัญในงานเขียนของ Plato หาใช่เนื้อหาที่มุ่งให้อภิสิทธิ์ทางการเมืองกับนักปรัชญาดังที่ Popper ตีความแต่อย่างใด กระนั้นแม้การถกเถียงสนทนาจะเป็นรูปแบบสำคัญที่สะท้อนลักษณะอันลับเฉพาะในงานเขียนของ Plato แต่การถกเถียงสนทนาดังกล่าวก็คงไม่สามารถเกิดและดำเนินไปได้หากปราศจากการตั้งคำถามซ้ำแล้วซ้ำเล่าที่ทำให้คู่สนทนาต้องใช้เหตุผลไตร่ตรองครุ่นคิดเพื่อตอบคำถามเหล่านั้น อันทำให้การสนทนาในประเด็นต่างๆ ดำเนินไปอย่างไม่สิ้นสุด (แม้ว่าผู้ร่วมสนทนาจะยุติการสนทนาก็ตาม)

ด้วยเหตุนี้ ถ้าหัวใจสำคัญในงานเขียนของ Plato (สำหรับสเตร๊าส์) คือลักษณะอันลับเฉพาะอย่างรูปแบบการเขียนงานของ Plato เอง และถ้ารูปแบบการเขียนงานดังกล่าวคือบทสนทนาถามตอบระหว่างกัน เป้าหมายสำคัญในงานเขียนของ Plato ก็ย่อมจะเป็นอะไรไปไม่ได้นอกจากการจำลองวิถีชีวิตของ Socrates[80] มิใช่เพียงเพราะ Socrates เป็นตัวเอกในหลายๆ บทสนทนาของ Plato หรือเพราะความตายของ Socrates คือแรงบันดาลใจที่ส่งผลโดยตรงต่อทิศทางปรัชญาของ Plato แต่เพราะ Socrates คือนักถามผู้ยิ่งใหญ่ที่อาจไม่ได้พูดอะไรมากไปกว่าการถามซึ่งจะทำให้ผู้ที่ถูกเขาถามต้องครุ่นคิดคำตอบ อันจะกลับมากระตุกความคิดให้พวกเขามองเห็นความไม่รู้ของตน (และผลักให้ตัวเขาเกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้ต่อไป)[81] การถามที่จะยืนยันว่าหัวใจสำคัญในปรัชญาของ Plato หาใช่เนื้อหาคำสอนอันซับซ้อนหากแต่คือวิถีชีวิตแบบ Socrates ที่ให้ความสำคัญกับการตั้งคำถามอย่างไม่สิ้นสุดในฐานะเครื่องพิสูจน์ถึงความรักที่ผู้ใช้มีต่อปัญญา การตั้งคำถามซึ่งถึงที่สุดแล้วก็คือเงื่อนไขพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดการพูดคุยถกเถียงเพื่อเปิดเส้นทางให้ตัวเขาสามารถเข้าหาปัญญาผ่านการมองเห็นสัจธรรมที่อยู่เบื้องหลัง cosmos ที่จัด

---

[79]Strauss, Faith and Political Philosophy: The Correspondence Between Leo Strauss and Eric Voegelin, 1934-1964, pp. 66-67 .

[80]Strauss, The City and Man, pp. 50-51.

[81]Ibid., pp. 59-60.

วางการดำรงอยู่ของตัวเขา[82] จนสามารถสร้างความเข้าใจ (ใหม่) ทั้งหมดต่อสิ่งที่เรียกว่ากิจกรรมทางปรัชญาที่ไม่เพียงแต่ทำให้ Socrates เป็นบุคคลสำคัญในปรัชญาการเมืองแต่ยังอาจรวมไปถึงจารีตของการศึกษาวิชาปรัชญาทั้งหมด

โดยทั่วไป ปรัชญาคือการไต่สวนตรวจสอบต้นกำเนิดของความคิดในสิ่งต่างๆ (Speculative Knowledge) Aristotle เคยกล่าวว่าปรัชญาคือแนวทางความคิดที่มนุษย์มีต่อสาเหตุและปทัสถานเริ่มต้น ซึ่งเป็นรากฐานให้กับสิ่งต่างๆ และทำให้สิ่งต่างๆ เป็นอย่างที่มันเป็น[83] แต่ดังที่ผู้แปลกหน้าชาวเอเธนส์ ซึ่งเป็นตัวละครเอกใน **The Laws** ของ Plato เคยชี้ให้เห็นว่าสาเหตุและปทัสถานเริ่มต้นนั้น ถึงที่สุดแล้วก็คือธรรมชาติในฐานะปทัสถานที่คอยกำกับทิศทางและประเมินค่าให้กับทุกๆ สรรพสิ่ง[84] ในแง่นี้ปรัชญาจึงเป็นการไต่สวนตรวจสอบเพื่อเข้าหาหลักการต่างๆ ที่มีอยู่โดยตัวมันเองตามธรรมชาติ[85] อย่างไรก็ตาม เพราะธรรมชาติคือสาเหตุและปทัสถานเริ่มต้นของทุกๆ สรรพสิ่งซึ่งย่อมรวมไปถึงการดำรงอยู่ของตัวมนุษย์เอง วิธีการที่นักปรัชญา (ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของมนุษย์) จะใช้เพื่อเข้าหาธรรมชาติอย่างที่ตัวธรรมชาติเป็นซึ่งจะกลับมายืนยันถึงการดำรงอยู่ของธรรมชาติ (ทั้งๆ ที่ธรรมชาติเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือความสามารถในการรับรู้ของพวกเขา) จึงย่อมเป็นสิ่งที่สำคัญตามไปด้วย ดังนั้น แทนที่จะให้ความสำคัญกับวิธีการไต่สวนตรวจสอบสรรพสิ่งต่างๆ เพื่อสาวไปถึงปทัสถานหรือสาเหตุเริ่มต้นที่ทำให้สรรพสิ่งเหล่านั้นเป็นอย่างที่มันเป็น สเตร๊าส์กลับให้ความสำคัญกับช่วงเวลาแรกที่มนุษย์มี*แนวคิด*ว่าด้วยการดำรงอยู่ของธรรมชาติ เพราะการปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกของแนวคิดว่าด้วยธรรมชาติ ย่อมเปิดให้ตัวเขามองเห็นลักษณะทั้งหมดในการดำรงอยู่ของตัวธรรมชาติเอง หาใช่เพียง*ความหมาย*ของธรรมชาติ (อย่างการมองว่าธรรมชาติคือสาเหตุและปทัสถานเริ่มต้น) ซึ่งเป็นแค่ผลลัพธ์ภายหลังจากที่แนวคิดว่าด้วยธรรมชาติได้รับการสถาปนาเป็นที่ยอมรับไปเรียบร้อยแล้ว[86] และเนื่องจากปรัชญา

---

[82]ดู Zuckert and Zuckert, The Truth about Leo Strauss: Political Philosophy and American Democracy, p 45.

[83]Martin Heidegger, What is Philosophy?, William Kluback and Jean T. Wilde (Translated) (London: Twayne Publisher Inc.,1958), pp. 54-57.

[84]Strauss, The City and Man, p. 14.

[85]Leo Strauss, Natural Right and History (Chicago: The Chicago University Press, 1953), p. 82.

[86]Ibid.

คือกิจกรรมที่ผูกโยงอยู่กับแนวคิดว่าด้วยธรรมชาติ การไต่สวนทำความเข้าใจลักษณะทั้งหมดของธรรมชาติในสายตาของสเตร๊าส์ จึงต้องเริ่มจากช่วงเวลาก่อนที่ปรัชญาจะถือกำเนิดขึ้นมา ซึ่งก็คือช่วงเวลาที่มนุษย์ใช้ชีวิตไปตามแนวทางของจารีตประเพณีในแต่ละสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่[87]

สำหรับสเตร๊าส์การใช้ชีวิตในช่วงเวลาก่อนที่ปรัชญาจะถือกำเนิดขึ้นมา คือการใช้ชีวิตเดินตามเส้นทางที่บรรพชนในอดีตได้วางเอาไว้โดยปราศจากความสงสัยต่อความชอบธรรมของจารีตประเพณีต่างๆ รวมทั้งนอบน้อมต่อความยิ่งใหญ่ของบรรพชนในอดีตผู้ซึ่งมีสถานะไม่ต่างไปจากเทพเจ้า[88] แต่ความชอบธรรมและศักดิ์สิทธิ์ของจารีตประเพณีในสังคมหนึ่งๆ ย่อมมีข้อจำกัดอันเกิดมาจากขอบเขตพรมแดนของสังคมการเมืองที่รองรับจารีตประเพณีดังกล่าวเอง จึงไม่แปลกที่เนื้อหาของจารีตประเพณีในสังคมการเมืองบางแห่งจะขัดแย้งกับจารีตประเพณีของสังคมการเมืองอีกหลายๆ แห่งอันนำมาสู่การลดทอนสถานะความศักดิ์สิทธิ์ในเนื้อหาของจารีตประเพณีต่างๆ จนกลายเป็นแรงผลักให้มนุษย์เกิดความสงสัยต่อความชอบธรรมของจารีตประเพณีในสังคมที่ตนอาศัยอยู่[89] และเปิดให้การดำรงอยู่ของธรรมชาติปรากฏออกมา เพราะความขัดแย้งคือหลักฐานยืนยันความแตกต่างหลากหลายของจารีตประเพณีและกฎเกณฑ์ที่ต่างกันของแต่ละสังคมการเมือง ซึ่งย่อมสะท้อนถึงการดำรงอยู่ของธรรมชาติหรือปทัสถานเริ่มต้นที่คอยค้ำจุนให้การเปลี่ยนแปลง (ซึ่งเป็นต้นเหตุของความแตกต่างหลากหลาย) ในจารีตประเพณีต่างๆ ของแต่ละสังคมเป็นไปได้[90] เพราะฉะนั้นปรัชญา (ซึ่งเป็นสิ่งที่ผูกโยงกับแนวคิดว่าด้วยธรรมชาติ) จึงเป็นกิจกรรมที่ถือกำเนิดขึ้นมาภายใต้ความขัดแย้งของระเบียบกฎเกณฑ์ในสังคมต่างๆ ซึ่งย่อมจะนำไปสู่การเผชิญหน้ากันระหว่างธรรมชาติกับจารีตประเพณี[91] แต่การมองเห็นความแตกต่างหลากหลายของระเบียบกฎเกณฑ์ในสังคมการเมืองต่างๆ ย่อมมิได้ทำให้มนุษย์สามารถรับรู้และเข้าหาธรรมชาติได้อย่างทันทีทันใด เพราะสาเหตุและปทัสถานเริ่มต้นที่มนุษย์สามารถมองเห็นนั้นเอาเข้าจริงแล้วหาใช่สาเหตุและปทัสถานเริ่มต้นอย่างที่ตัวมันเองเป็น หากแต่คือสาเหตุและปทัสถานเริ่มต้นในสายตาของมนุษย์ซึ่งย่อมจะปนเปื้อนไปกับทัศนคติ ค่านิยมอันเป็นผลมาจาก

---

[87] Ibid., pp. 82-83.

[88] Ibid., pp. 83-84.

[89] Ibid., p. 86.

[90] Ibid., pp. 89-90.

[91] Ibid., pp. 90-91.

จารีตประเพณีและกฎเกณฑ์ทางการเมืองที่พวกเขาเติบโตมาไม่มากก็น้อย[92] จารีตประเพณีซึ่งไม่ต่างไปจากโซ่ตรวนที่คอยฉุดรั้งวิสัยทัศน์ไม่ให้มนุษย์หันไปเห็นการดำรงอยู่ของธรรมชาติที่จะถูกทำลายก็ต่อเมื่อมนุษย์ได้ใช้วิธีการสนทนาวิภาษวิธีแบบ Socrates เท่านั้น

จริงอยู่ แม้ Socrates มักจะถูกเข้าใจว่าเป็นผู้ให้ความสำคัญกับประเด็นทางปรัชญาที่รวมศูนย์อยู่กับตัวมนุษย์จนเพิกเฉยต่อโจทย์ใหญ่ทางปรัชญาอย่างการดำรงอยู่ของธรรมชาติ แต่ถ้า*ความเป็น*มนุษย์คือสิ่งที่ตัวเขาสนใจ นั่นก็หมายความว่า Socrates ต้องรู้จักขอบเขตและด้านกลับของความเป็นมนุษย์อย่างความเป็นธรรมชาติตามไปด้วย[93] Socrates ในสายตาของสเตร๊าส์จึงไม่เคยเป็นนักปรัชญาที่เพิกเฉยต่อโจทย์ใหญ่ทางปรัชญาอย่างความเป็นธรรมชาติ หากแต่คือนักปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมชาติผ่านการมุ่งเน้นความสนใจไปที่ตัวมนุษย์[94] สำหรับสเตร๊าส์ Socrates คือนักปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับ eidos หรือแบบที่คอยกำหนดลักษณะความเป็น (To Be) ของสรรพสิ่งต่างๆ แต่เพราะแบบของ Socrates ดังกล่าว (ในสายตาสเตร๊าส์) มิได้ดำรงอยู่ในโลกของจิตวิญญาณที่เป็นนิรันดร์ไม่เปลี่ยนแปลง หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติที่ออกมาจากสามัญสำนึกหรือ *Common* Sense ของมนุษย์[95] การสนทนาวิภาษวิธีจึงย่อมเป็นหัวใจสำคัญในปรัชญาของ Socrates ตามไปด้วย เพราะการสนทนาวิภาษวิธี (แบบ Socrates) คือการถามตอบโต้เถียงกับความเห็นซึ่งกันและกันของแต่ละฝ่าย การถามตอบที่จะทำให้ผู้เข้าร่วมต้องกลับมาไต่สวนจุดยืนเหตุผลในข้อถกเถียงของตนซึ่งจะสะท้อนความเป็นไปได้ที่แต่ละฝ่ายจะกลับมารู้จักและตระหนักถึงอคติของจารีตประเพณีที่ตนถูกเลี้ยงดูมา เพราะข้อโต้แย้งความเห็นจากคู่สนทนาย่อมเปิดให้อีกฝ่ายมองเห็นจุดอ่อนในข้อถกเถียงซึ่งเป็นผลของจารีตประเพณีที่ตนถูกหล่อหลอมเช่นกัน ที่สำคัญ การตระหนักถึงอคติดังกล่าวยังเปิดให้ผู้ร่วมสนทนาตระหนักถึงการดำรงอยู่ของ “แบบ” ในประเด็นที่ถูกนำไปสนทนา แบบซึ่งปราศจากการปนเปื้อนอคติในจารีตประเพณีต่างๆ[96] ซึ่งอยู่ภายใต้การจัดวางขององค์รวม (The Whole) หรือธรรมชาติ[97] ที่

---

[92]Ibid., pp. 123-124.

[93]Ibid., pp. 120-122.

[94] Ibid., p. 122.

[95]Ibid., p. 123.

[96]Ibid., p. 124

[97]Strauss, The City and Man, pp. 19-20.

การตระหนักถึงตัวมันย่อมทำให้มนุษย์ผู้นั้นมองเห็น*เส้นทาง*การดำรงอยู่ของธรรมชาติ เพราะแม้จะเป็นเพียงส่วนหนึ่ง (The Part) ในองค์รวมหรือธรรมชาติ แต่การตระหนักถึงแบบในฐานะที่เป็นแค่ส่วนหนึ่งขององค์รวมก็ย่อมจะเปิดให้พวกเขามองเห็นเส้นทางขององค์รวมหรือธรรมชาติตามไปด้วย[98](แม้ว่าการเข้าถึงธรรมชาติจะเป็นสิ่งที่อยู่เหนือความสามารถของมนุษย์ก็ตาม)

ถ้าธรรมชาติ (หรือองค์รวม) คือสาเหตุหรือปทัสถานเริ่มต้นที่จัดวางและแยกแยะการดำรงอยู่ของแบบในสรรพสิ่งต่างๆ และถ้าแบบคือสิ่งที่ดำรงอยู่ใน *Common* Sense ของมนุษย์ซึ่งจะเปิดเผยเมื่อผ่านกระบวนการสนทนาวิภาษวิธี การสนทนาโต้เถียงกับความเห็นต่างๆ ของชาวเมืองก็ย่อมจะเป็นกลไกสำคัญในกิจกรรมทางปรัชญาของ Socrates ตามไปด้วย และเพื่อให้เส้นทางการดำรงอยู่ขององค์รวมหรือธรรมชาติปรากฏอย่างชัดเจน การเปิดให้ชาวเมืองเข้ามาร่วมถกเถียงแสดงความเห็นให้มากที่สุดจึงย่อมจะกลายเป็นสิ่งสำคัญ (เพราะแต่ละความเห็นคือ part หนึ่งในองค์รวม ซึ่งถ้าสามารถรวบรวม part ต่างๆ ให้เข้ามาอยู่รวมกันได้มากเท่าใด ก็จะยิ่งเปิดให้ทิศทางขององค์รวมเด่นชัดขึ้นมากเท่านั้น) ในแง่นี้ การสนทนาแบบ Socrates ที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมสนทนามองเห็นเส้นทางการดำรงอยู่ของธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเมือง เพราะการเมือง (Politeia) คือ *Common* Thing หรือเรื่องทั่วๆ ไป[99] ที่ย่อมสามารถดึงดูดให้ผู้คนธรรมดาอยากเข้าร่วมสนทนาตามไปด้วย ปรัชญาของ Socrates จึงเป็นปรัชญาที่แยกไม่ขาดจากสังคมการเมือง เพราะมีแต่การดำรงอยู่ในสังคมการเมืองเท่านั้นที่จะช่วยให้หัวใจของกิจกรรมทางปรัชญาอย่างการสนทนาวิภาษวิธีเป็นไปได้[100] นั่นจึงไม่แปลกที่ในสายตาของสเตร๊าส์ Socrates จะเป็นบิดาของ “ปรัชญาการเมือง” ที่ตระหนักถึงการดำรงอยู่ของระเบียบทางการเมืองตามธรรมชาติซึ่งอยู่เหนือกฎเกณฑ์จากจารีตประเพณีในสังคมการเมืองใดสังคมหนึ่ง[101]และย่อมทำให้คำถามถึงตัวมันมีลักษณะไม่ต่างไปจากปัญหาอันเป็นนิรันดร์ที่มนุษย์ไม่สามารถผูกขาดคำตอบจนกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการสนทนาถกเถียงไร้ที่สิ้นสุด[102] ซึ่งวางอยู่บนความสามารถในการใช้

---

[98]Strauss, Natural Right and History, pp. 125-126.

[99]Ibid., pp. 129-134.

[100]Ibid., pp. 124-125 และ Strauss, The City and Man, p. 20.

[101]Strauss, “What is Political Philosophy?”, p. 12 และ Strauss, Natural Right and History, pp. 129-130.

[102]Steven B. Smith, “Leo Strauss’s Platonic Liberalism”, in Reading Leo Strauss: Politics, Philosophy, Judaism (Chicago: The University of Chicago Press, 2006), pp. 100-103.

เหตุผลตามธรรมชาติของมนุษย์ที่นอกจากจะบังคับให้ผู้เข้าร่วมสนทนาต้องก้าวข้ามอคติที่เกิดมาจากค่านิยมในสังคมการเมืองของตนแล้ว[103] ยังเปิดให้พวกเขามองเห็นระเบียบที่จัดวางตำแหน่งแห่งที่ของมนุษย์ไว้บนลำดับชั้นที่ต่างกันตามความสามารถในการใช้เหตุผลซึ่งสะท้อนออกมาจากกระบวนการสนทนาถกเถียงดังกล่าว[104](แม้ว่าในที่สุดระเบียบดังกล่าวจะไม่สามารถก่อตัวเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ได้จริงๆ ก็ตาม เพราะฐานของระเบียบดังกล่าวคือบทสนทนาซึ่งปราศจากข้อสรุปและจุดจบจนทำให้ตัวมันเองไม่มีความมั่นคงมากพอที่จะนำไปใช้ในทางการเมือง)[105]

เพราะการกลับไปหาเอเธนส์ของสเตร๊าส์คือการกลับไปหาปรัชญาของ Plato ซึ่งถึงที่สุดแล้วคือการกลับไปหาวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates และเพราะวิถีชีวิตของ Socrates คือปรัชญาการเมืองซึ่งมีหัวใจสำคัญอยู่ที่การสนทนาถกเถียงพูดคุยในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของสังคมการเมือง (ด้วยเชื่อว่า “การเมือง” คือประเด็นปัญหาที่สามารถดึงดูดให้ผู้คนสามารถเข้ามาร่วมสนทนากับตัวเขาได้มากที่สุด) ในแง่นี้ นอกจากจะเป็นบิดาผู้ให้กำเนิดปรัชญาการเมือง ในสายตาของสเตร๊าส์ Socrates ยังเป็นบุคคลแรกที่วางรากฐานให้กับศาสตร์การเมือง ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ตระหนักถึงลักษณะเฉพาะของประเด็นปัญหาทางการเมืองที่ไม่สามารถลดทอนไปเป็นปัญหาทางปรัชญาอื่นๆ (ซึ่งจะได้รับการจัดระเบียบและวางรากฐานต่อมาโดย Aristotle)[106] นั่นจึงไม่แปลกที่ Harry Jaffa หนึ่งในลูกศิษย์คนสำคัญของสเตร๊าส์จะยืนยันถึงคุณูปการที่ (ชีวิตทาง) ปรัชญามีต่อสังคมการเมือง คุณูปการที่ชีวิตทางปรัชญาจะมิเพียงทำให้สังคมการเมืองกลับมาตระหนักและรู้จักตนเอง[107]หากแต่ยังเป็นแผนผังให้ผู้นำทางการเมืองใช้นำพาสังคมไปสู่เส้นทางที่ถูกต้องดีงาม[108] แต่คุณูปการดังกล่าวก็กลับนำมาซึ่งข้อครหาที่ปรัชญาการเมือง (ของสเตร๊าส์) จะถูกมองว่าเป็นเพียงเครื่องมือของนักการเมืองจนมองไม่เห็นด้านมืดของสังคมการเมืองที่คอย

---

[103]Thomas L. Pangle, “Introduction”, in Leo Strauss, Studies in Platonic Political Philosophy (Chicago: The University of Chicago Press, 1983), pp. 5-8.

[104]Strauss, Natural Right and History, pp. 127-129.

[105]Ibid., pp. 6-7.

[106]Strauss, The City and Man, p. 21

[107]Harry V. Jaffa, “The Legacy of Leo Strauss”, The Claremont Review of Books, 3 : 3 (Fall 1984), pp. 18-19.

[108]Ibid., pp. 14-16.

ซ่อนเร้นเสียงของผู้คนที่ถูกสังคมดังกล่าวขูดรีด ด้านมืดที่ภายใต้นามของกฎหมายและความยุติธรรมของสังคมการเมือง ได้กดทับการดำรงอยู่ของการเมืองที่แท้จริง (La Politique) อย่างการขัดขืนโต้แย้งเพื่อแสดงถึงความเท่าเทียมอันเป็นสากลของมนุษย์[109] จนการดำรงอยู่ของปรัชญาการเมืองคือการดำรงอยู่ของตรายางที่สร้างความชอบธรรมให้กับผู้มีอำนาจทางการเมืองในการเอารัดเอาเปรียบมนุษย์คนอื่นๆ[110] แต่จริงหรือที่การกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณของสเตร๊าส์ คือการกลับไปหาเครื่องมือเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับนักปรัชญาในการกำกับทิศทางที่สังคมการเมืองควรจะเดินไป? จริงหรือที่ปรัชญาการเมืองคือปรัชญาที่มีขึ้นเพื่อสร้างรากฐานความชอบธรรมให้กับผู้มีอำนาจในการปกครองสังคม?

แม้การสนทนาถกเถียงพูดคุยในประเด็นปัญหาทางการเมืองแบบ Socrates จะส่งผลต่อการสถาปนาศาสตร์การเมือง แต่เราต้องไม่ลืมว่าการสนทนาพูดคุยนั้น แท้ที่จริงแล้วกลับเป็นเพียงเครื่องมือเพื่อตอบสนองเป้าหมายของนักปรัชญาอย่างการใช้ชีวิตเพื่อเข้าหาปัญญาเท่านั้น จากมุมของนักปรัชญา คุณูปการที่การถกเถียงพูดคุยมีต่อสังคมการเมืองจึงไม่เคยเป็นเจตนาที่แท้จริงของนักปรัชญา เพราะเอาเข้าจริงเป้าหมายของนักปรัชญากลับเป็นเป้าหมายส่วนบุคคลซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับการเมืองแต่อย่างใด[111] ความต่างที่มีต่อการตีความบทสนทนาของ Plato ระหว่างสเตร๊าส์กับ Hans George Gadamer คือตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด

เช่นเดียวกับสเตร๊าส์ที่ตระหนักถึงความสำคัญของบทสนทนาที่ปราศจากข้อสรุปในงานเขียนของ Plato Gadamer ก็เป็นนักปรัชญาอีกคนหนึ่งที่รู้ซึ้งถึงความสำคัญของบทสนทนาดังกล่าวที่ช่วยเปิดให้เห็นความสัมพันธ์ที่องค์รวม (หรือธรรมชาติ) มีต่อแบบของสรรพสิ่งต่างๆ ในโลกวัตถุ ครั้งหนึ่งในหนังสือว่าด้วยแนวคิดเรื่องความดีในปรัชญาของ Plato (และ Aristotle) Gadamer เคยชี้ให้เห็นว่า เอาเข้าจริงแนวคิดเรื่องความดีหรือแบบอันสูงสุดในปรัชญาของ Plato นั้น หาใช่การดำรงอยู่อันเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในโลกของจิตที่แยกออกจากโลกของวัตถุอย่างสิ้นเชิง หากแต่กลับเป็นสิ่งที่ไม่เคยแยกตัวออกมาเป็นเอกเทศจากการดำรงอยู่ของวัตถุได้อย่างสมบูรณ์ต่างหาก เพราะแบบอันสูงสุดหรือแนวคิดเรื่องความดีคือเกณฑ์ในการตัดสินประเมินค่าสรรพสิ่งต่างๆ ในโลกของวัตถุ จนทำให้มีแต่การดำรงอยู่ของวัตถุเท่านั้นที่จะช่วยยืนยันการทำงานของ

---

[109]โดยเฉพาะ Jacques Ranciere, Disagreement: Politics and Philosophy, Julie Rose (Translated) (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1999), pp. 1-6.

[110]Ibid., pp. 62-65.

[111]Pangle, “Introduction”, pp. 13-18.

ตัวแบบได้[112] แบบที่แม้ความเป็นหนึ่งเดียวในระดับนามธรรมของตัวมันจะช่วยยกระดับตัวมันเองออกจากวัตถุต่างๆ ที่มันถูกอ้างถึง แต่เพราะจะถูกกล่าวอ้างจากสรรพสิ่งอันหลากหลายในโลกของวัตถุตัวมันเอง จึงย่อมหลากหลายตามความหลากหลายของสรรพสิ่งต่างๆ ในโลกของวัตถุตามไปด้วย[113] ด้วยเหตุนี้ เพื่อเข้าถึงแบบหรือเกณฑ์ดังกล่าว การถกเถียงสนทนาวิภาษวิธีจึงกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง เพราะการสนทนาวิภาษวิธีคือการเปิดให้ความแตกต่างหลากหลายของสรรพสิ่ง (และภาคส่วน) ต่างๆ ปรากฏขึ้นมาอย่างชัดเจนอันจะช่วยสะท้อนให้ทิศทางของแบบ (ซึ่งคือความเป็นหนึ่งเดียวในความแตกต่างหลากหลาย) มีความเด่นชัดมากยิ่งขึ้น[114] ทิศทางซึ่งจะไม่ใช่อะไรนอกจากความร่วมกันซึ่งจะกลายมาเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของสังคมการเมือง

นั่นจึงไม่แปลกที่ในสายตาของ Gadamer หน้าที่ของนักปรัชญา (ของ Plato) จะไม่ใช่เพียงแค่การไต่สวนเพื่อเข้าถึงสัจธรรม (ในแบบ) อันเที่ยงแท้ หากแต่ยังรวมไปถึงการสร้างสังคมการเมืองที่ดีที่นอกจากชาวเมืองจะตระหนักถึงหน้าที่และความสัมพันธ์ที่ตนเองมีต่อสังคมของตนแล้ว ตัวผู้ปกครองยังต้องมีความรู้ความสามารถไม่หลงไปกับชื่อเสียงลาภยศในทางการเมือง ดังที่ปรากฏจากการตีความ **The Republic** ของ Plato ที่ Gadamer ได้ชี้ให้เห็นว่า แม้ชีวิตของนักปรัชญาซึ่งก็คือชีวิตที่มุ่งเสาะแสวงหาปัญญาความรู้ในทาง*ทฤษฎี* จะถูกนำเสนอราวกับเป็นสิ่งที่อยู่ตรงกันข้ามกับชีวิตทางการเมือง แต่นั่นย่อมไม่ได้หมายความว่าองค์ความรู้ทางทฤษฎีจะไม่มีคุณูปการให้กับการจัดการบริหารบ้านเมืองแต่อย่างใด เพราะแม้ตัวความรู้ในทางทฤษฎีอาจไปด้วยกันไม่ได้กับกิจกรรมทางการเมือง แต่ขั้นตอนของการไต่สวนเพื่อเข้าถึงองค์ความรู้ดังกล่าวย่อมนำไปสู่การบ่มเพาะจิตวิญญาณของผู้ไต่สวนเอง[115] การบ่มเพาะจิตวิญญาณที่จะผลักให้ผู้ปกครองและนักรบซึ่งได้รับการบ่มเพาะสามารถเข้าถึงด้านที่ดีที่สุดในจิตวิญญาณของตนซึ่งย่อมจะช่วยให้พวกเขามิเพียงมองเห็นทิศทางที่ดีที่โลกในความเป็นจริงควรมุ่งไป[116] หากแต่ยังสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้พวกเขาหลงใหลไปกับคำยกยอปอปั้นซึ่งเป็นด้านมืดของการครอบครองอำนาจใน

---

[112]Hans Georg Gadamer, The Idea of The Good in Platonic-Aristotelian Philosophy, P. Christopher Smith (Translated) (New Haven: Yale University Press, 1986), pp. 115-116.

[113]Ibid., pp. 117-118.

[114]Ibid., pp. 119-120.

[115]Ibid., p. 82.

[116]Ibid., pp. 82-83.

การปกครองบ้านเมือง[117] ด้วยเหตุนี้ แม้จะไปด้วยกันไม่ได้กับกิจกรรมทางการเมือง แต่สำหรับ Gadamer ชีวิตที่มุ่งแสวงหาความรู้ในทางทฤษฎีของนักปรัชญาก็หาได้ขัดแย้งเป็นปรปักษ์กับชีวิตในทางการเมือง ตรงกันข้ามคู่ขัดแย้งที่แท้จริงของนักปรัชญากลับคือพวก Sophist พวก Sophist ที่ไม่เคยทำอะไรนอกจากใช้โวหารเพื่อสะสมความมั่งคั่งและสร้างโอกาสกรุยทางไปสู่ตำแหน่งทางการเมืองของตนโดยใช้ทักษะทางวาทศิลป์มอมเมาให้ผู้คนหลงอยู่กับความสละสลวยของถ้อยคำจนกลายเป็นหุ่นเชิดให้กับพวกตน[118] แต่จริงหรือที่ชีวิตทางปรัชญาหาได้เป็นปรปักษ์กับการใช้ชีวิตทางการเมือง? จริงหรือที่คู่ขัดแย้งที่แท้จริงของนักปรัชญาคือพวก Sophist?

แน่นอน การที่ Gadamer ยังคงเชื่อมั่นว่าวิถีชีวิตทางปรัชญาหาได้เป็นปรปักษ์กับชีวิตทางการเมืองนั้น ส่วนหนึ่งย่อมเป็นผลมาจากการที่ตัวเขาให้ความสำคัญกับ*คุณูปการทางการเมือง*ที่ได้รับจากการสนทนาวิภาษวิธี จนทำให้ตัว Gadamer มองข้าม*ผลลัพธ์ทางปรัชญา*ที่มาจากการสนทนาวิภาษวิธีดังกล่าว[119] และทำให้เขาสามารถหลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถามว่าอะไรคือแรงผลักให้นักปรัชญาหันมาใส่ใจกับกิจกรรมทางการเมือง อย่างไรก็ตาม แม้กิจกรรมทางปรัชญา (โดยเฉพาะในปรัชญาของ Plato/ Socrates) จะเกี่ยวข้องกับระเบียบการเมืองอย่างไม่อาจเลี่ยงไปได้ แต่เป้าหมายของกิจกรรมดังกล่าวก็ยังคงจำกัดอยู่แค่ในระดับปัจเจกบุคคลอย่างการเข้าถึงปัญญาของนักปรัชญาเท่านั้น เป้าหมายซึ่งทำให้ชีวิตของนักปรัชญาคือชีวิตของการตั้งคำถามอย่างถอนรากถอนโคนต่อทุกสิ่งทุกอย่างไม่เว้นแม้แต่ความศักดิ์สิทธิ์ของจารีตประเพณี รวมไปจนถึงความชอบธรรมของกฎหมายที่ใช้ปกครองสังคมการเมืองในขณะนั้นเอง ดังที่สเตร๊าส์ได้ชี้ให้เห็นผ่านการตีความ **The Republic** ของ Plato ว่า อุปสรรคสำคัญที่สุดที่ขวางกั้นไม่ให้นักปรัชญามีบทบาทในทางการเมืองนั้น เอาเข้าจริงแล้วกลับมาจากตัวนักปรัชญาเอง เพราะนักปรัชญาคือบุคคลผู้รักในปัญญา และเนื่องจากปัญญาเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ ชีวิตของนักปรัชญาจึงเป็นชีวิตที่ต้องทุ่มเทต่อปัญญาอย่างไม่รู้จบจนทำให้ตัวเขาไม่มีเวลาสนใจแก้ไข

---

[117] Ibid., pp. 95-96.

[118] Ibid., p. 99.

[119] Ibid., p. 109.

ปัญหาของบ้านเมือง[120] การทุ่มเทที่แม้ด้านหนึ่งจะทำให้เขาต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทางการเมือง (เพราะกิจกรรมทางปรัชญาคือการพูดคุยถกเถียงกับผู้คนในสังคมการเมือง) แต่นั่นก็เพื่อการเข้าถึงปัญญาซึ่งเป็นเพียงเป้าหมายส่วนบุคคลของตัวเขาเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ คู่ปรปักษ์ที่แท้จริงของนักปรัชญาและวิถีชีวิตทางปรัชญาของ Plato จึงไม่เคยเป็นพวก Sophist[121] หากแต่คือการดำรงอยู่ของชุมชนการเมืองและชีวิตทางการเมืองต่างหาก

สำหรับสเตร๊าส์ ถ้าการกลับ "บ้าน" ของเขา คือการกลับไปหาปรัชญากรีกโบราณซึ่งวางอยู่บนการทำงานของเหตุผลแบบโบราณ ที่ช่วยให้มนุษย์ตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งของภาคส่วนองค์รวมที่ใหญ่กว่า ปรัชญาดังกล่าวก็คงเป็นอะไรไปไม่ได้นอกจากปรัชญาการเมืองของ Plato ซึ่งเป็นปรัชญาที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตแบบ Socrates วิถีชีวิตที่ทุ่มเทต่อความรักในปัญญา วิถีชีวิตที่การสนทนาถกเถียงกับผู้อื่นคือหัวใจสำคัญจนไม่สามารถแยกตนเองออกจากสังคมการเมือง เพราะมีแต่การดำรงอยู่ในสังคมการเมืองเท่านั้นที่จะทำให้การสนทนาถกเถียงระหว่างกันเป็นไปได้ แต่ทุกๆ สังคมการเมืองย่อมมีข้อห้าม ข้อห้ามอันเกิดมาจาก Myth หรือตำนานปรัมปราว่าด้วยต้นกำเนิดของแต่ละสังคมที่เปี่ยมไปด้วยความศักดิ์สิทธิ์จนนำมาซึ่งความเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในการควบคุมความเชื่อที่ตัวชาวเมืองเองไม่สามารถล่วงละเมิดได้[122] ในแง่นี้กิจกรรมทางปรัชญาของ Socrates ที่มุ่งเน้นการไต่สวนตั้งคำถามกับความเชื่อของผู้คนในสังคมการเมืองอย่างถอนรากถอนโคนไร้ขีดจำกัด จึงย่อมเป็นกิจกรรมต้องห้ามสำหรับสังคมการเมืองและทำให้ผู้ปฏิบัติมีสถานะไม่ต่างไปจากพวกขวางโลกที่กล้าขัดขืนเนรคุณต่อบ้านเกิดเมืองนอน

---

[120]Strauss, The City and Man, p. 125 อันที่จริงความแตกต่างในการตีความ **The Republic** ของ Plato ทั้งจาก Gadamer และสเตร๊าส์นั้น ยังมีรายละเอียดปลีกย่อยที่น่าสนใจอีกเป็นจำนวนมาก หากแต่เนื่องด้วยขอบเขตของวิทยานิพนธ์และความสามารถของผู้วิจัยเอง ทำให้การศึกษาค้นคว้าในประเด็นดังกล่าวจำเป็นต้องหยุดไว้แต่เพียงเท่านี้ด้วยหวังว่าในอนาคตผู้วิจัยอาจได้รับโอกาสให้กลับมาศึกษาประเด็นดังกล่าวอย่างละเอียดอีกครั้ง

[121]ดังที่สเตร๊าส์ได้ชี้ให้เห็นผ่านการตีความบทสนทนาเรื่อง "Euthydemus" ซึ่งตัวเขาพบว่าเอาเข้าจริงแล้วทั้ง Socrates และพวก Sophist ต่างก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันโดยเฉพาะในส่วนของการวิพากษ์หลักจารีตกฎหมายที่ใช้ปกครองเอเธนส์ในขณะนั้น ต่างกันแต่เพียงในขณะที่โสเกรติสเลือกที่จะไม่ตอบ (และอ้างว่าไม่รู้) ว่ารูปแบบสังคมการเมืองที่ดีที่สุดควรเป็นอย่างไร พวก Sophist กลับอ้างว่าพวกตนมีความรู้ถึงลักษณะของรูปแบบทางการเมืองที่ดีที่สุดดังกล่าว ดู Leo Strauss, "On the Euthydemus", in Studies in Platonic Political Philosophy, pp. 67-88.

[122]Strauss, The City and Man, p. 22 .

ของตนจนอาจนำมาซึ่งความตายของตัวเขา ความตายที่ Socrates ได้รับการหยิบยื่นจากนครเอเธนส์คือตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด[123]

Hannah Arendt อีกหนึ่งนักปรัชญาคนสำคัญเมื่อศตวรรษที่แล้ว เคยตีความให้เห็นว่าความตายของ Socrates นั้น ถึงที่สุดแล้วคือผลลัพธ์จากความพ่ายแพ้ของตัวเขาเองที่ไม่สามารถพูดจาหว่านล้อมให้ชาวเอเธนส์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการกระทำของเขา[124] ความพ่ายแพ้ที่สะท้อนถึงความล้มเหลวในโครงการทางปรัชญาที่พยามผสานชีวิตทางปรัชญาเข้าไว้ด้วยกันกับชีวิตทางการเมือง (จนดลใจให้ Plato (ในสายตาของ Arendt) เลือกสร้างปรัชญาในอีกแนวทางที่ตรงกันข้ามกับ Socrates อย่างสิ้นเชิง) สำหรับ Arendt โครงการทางปรัชญาของ Socrates คือการทำให้พลเมืองแต่ละคนเข้าถึงสัจธรรมของตนเองโดยใช้การสนทนาวิภาษวิธีที่จะค่อยๆ ให้กำเนิดปัญญาแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา (กับตัวเขา) ผ่านการเปิดให้สัจธรรมที่อยู่ในความเห็นของผู้ร่วมสนทนาเหล่านั้นปรากฏ[125] ในแง่นี้ เป้าหมายของ Socrates (ตามสายตาของ Arendt) จึงเป็นการทำให้สังคมการเมืองของตนเข้าถึงสัจธรรมที่จะช่วยตอกย้ำ*ความเป็น*สังคมการเมืองผ่านการเผยให้ชาวเมืองมองเห็นลักษณะทั่วไป (Common) ที่ผูกโยงร้อยรัดพวกเขาเข้าไว้ด้วยกันอันจะช่วยให้สังคมการเมืองของพวกเขาได้รับการจัดวางไว้ภายใต้หลักการของมิตรภาพที่สร้างความผูกพันเห็นอกเห็นใจสลายความขัดแย้งระหว่างชาวเมืองด้วยกัน[126] (ซึ่งย่อมจะกลับมายืนยันว่าตัว Socrates เองสามารถเข้าถึงสัจธรรมอย่างการตระหนักรู้ว่าตนเองไม่รู้)[127] ความตายของ Socrates อันเกิดมาจากความพ่ายแพ้ของเขาเมื่อเผชิญหน้ากับนครเอเธนส์ จึงไม่ใช่อะไรเลยนอกจากความตายของสัจธรรมเมื่อต้องเผชิญหน้ากับความเห็นของชาวเมือง ความตายของวิถีชีวิตทางปรัชญาในสังคมการเมือง ความตายที่ไม่เพียงแต่ตอกย้ำความแตกต่างที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ของสัจธรรม

---

[123]Thomas L. Pangle, Leo Strauss: An Introduction to His Thought and Intellectual Legacy (Baltimore: The John Hopkins University Press, 2006), pp. 54-56.

[124]Hannah Arendt, The Promise of Politics, Jerome Kohn (ed.) (New York: Schocken Books, 2005), pp. 6-11.

[125]Ibid., pp. 13-16.

[126]Ibid., pp. 16-18.

[127]เพราะการตระหนักว่าไม่รู้ย่อมผลักให้ตัวเขาต้องสนทนาวิภาษวิธีกับผู้อื่นดู Ibid., p. 19.

กับความเห็น หากแต่ยังเป็นจุดกำเนิดของการเบียดขับนักปรัชญาออกจากพื้นที่ของสังคมการเมือง ทั้งจากตัวสังคมการเมืองและจากตัวนักปรัชญา (รุ่นหลัง) เอง[128]

แต่จริงหรือที่ความตายของ Socrates เป็นผลมาจากความพ่ายแพ้ที่ตัวเขามีต่อ (ข้อกล่าวหาของ) นครเอเธนส์? จริงหรือที่ความตายของเขาคือหลักฐานยืนยันว่า (ชีวิตทาง) ปรัชญาไม่สามารถอยู่ร่วมกับ (การใช้ชีวิตใน) สังคมการเมือง? หากพิจารณาถึงโครงสร้างของบทสนทนา *Apology* ของ Plato ซึ่งบันทึกเรื่องราวการแก้ต่าง (และความพ่ายแพ้) ของ Socrates ในศาลของนครเอเธนส์ครั้งนั้น เราอาจแยกเนื้อหาดังกล่าวออกเป็นสามช่วงใหญ่ๆ คือ (1) ช่วงที่ Socrates (ซึ่งเป็นจำเลย) กล่าวแก้ต่างข้อกล่าวหาของโจทย์ (2) ช่วงที่ Socrates เสนอบทลงโทษที่เหมาะสมกับตน และ (3) ช่วงที่ Socrates กล่าวกับผู้พิพากษาภายหลังจากการตัดสินโทษ[129] ซึ่งจากเนื้อหาทั้งหมดจะพบว่าเอาเข้าจริงแล้วความตายของ Socrates นั้นกลับเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในช่วงที่สองซึ่งเป็นช่วงที่นครเอเธนส์เสนอบทลงโทษให้ Socrates พิจารณาโดยมิได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาในช่วงแรกซึ่งเป็นช่วงที่ Socrates กล่าวแก้ต่างข้อกล่าวหาของโจทย์ที่ฟ้องตนแต่อย่างใด เพราะถึงแม้การกล่าวแก้ต่างของ Socrates ในช่วงแรกจะไม่ประสบความสำเร็จ (ในแง่ที่ไม่สามารถหว่านล้อมผู้พิพากษาจำนวนครึ่งหนึ่งให้ตัดสินว่าตัวเขาไม่ผิด) แต่ความพ่ายแพ้ (ในศาล) ดังกล่าวก็มิได้ส่งผลให้ Socrates ต้องตายอย่างอัตโนมัติ ตรงกันข้าม Socrates เองต่างหากที่กลับดื้อรั้นกับการใช้ชีวิตทางปรัชญาของตน[130] ความดื้อรั้นที่ทำให้เขาเลือกที่จะตายดีกว่ามีชีวิตที่ไม่สามารถทำกิจกรรมทางปรัชญา (ซึ่งเป็นบทลงโทษที่นครเอเธนส์เสนอต่อเขา) ความดื้อรั้นที่กลับเปลี่ยนความตายให้กลายเป็นสิ่งที่ดีที่เหมาะสมควรคู่กับการใช้ชีวิตทางปรัชญา (เพราะเมื่อความตายซึ่งเป็นข้อจำกัดของการใช้ชีวิตทางปรัชญาถูกข้ามผ่าน ชีวิตหลังความตายก็ย่อมกลายเป็น

---

[128]Ibid., pp. 25-27.

[129]สมบัติ จันทรวงศ์, ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น: บทวิเคราะห์โสเกรติส (กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2546), น. 110.

[130]Leo Strauss, “On Plato’s Apology of Socrates and Crito”, in Studies in Platonic Political Philosophy, pp. 49-50.

ชีวิตอิสระที่นักปรัชญาสามารถใช้ชีวิตตามแบบที่ตนต้องการได้อย่างไร้ข้อจำกัด)[131] อันที่จริงแม้แต่ในช่วงแรกที่กล่าวแก้ต่างกับข้อกล่าวหาของโจทย์ Socrates ก็ได้กล่าวยกย่องถึงคุณค่าของความตายที่สูงส่งกว่าการมีชีวิตอยู่อย่างอดสู ซึ่งก็คือการมีชีวิตที่ปราศจากการตรวจสอบหรือที่ตัวเขาไม่อาจกระทำตามเสียงของเทพเจ้าที่อยู่ข้างในตัวเขาเอง ไม่ต่างไปจาก Achilles ที่ปฏิเสธการมีชีวิตอย่างคนขลาดด้วยการล้างแค้นให้กับเพื่อนทั้งๆ ที่การกระทำดังกล่าวจะนำมาซึ่งความตายของตนก็ตาม[132] ความตายของ Socrates (ในสายตาสเตร๊าส์) จึงไม่ใช่ผลจากความความพ่ายแพ้ที่ปรัชญามีต่อการเมือง และจึงไม่ใช่การยืนยันถึงความเป็นไปไม่ได้ที่สัจธรรมจะดำรงอยู่ในพื้นที่ทางการเมือง หากแต่คือการตัดสินใจของ Socrates เองที่ยอมสละชีวิตตนเองเพื่อยืนยันถึงคุณค่าของวิถีทางที่ตนเลือกซึ่งจะกลับมายืนยันถึงความเป็นไปได้ที่วิถีชีวิตทางปรัชญาจะอยู่ในสังคมการเมือง เพราะแม้จะจบลงด้วยความตายแต่นั่นก็เป็นการตายที่กลับมายืนยันถึงการกระทำอันยุติธรรมของนักปรัชญาที่เคารพต่อกติกาของการอยู่ร่วมกันในสังคม[133]

ถ้าเป้าหมายในปรัชญาของสเตร๊าส์ คือการแก้ปัญหาความตายของระบอบประชาธิปไตยและสภาวะสมัยใหม่ด้วยการกลับไปรื้อฟื้นเหตุผลแบบโบราณที่มุ่งตั้งคำถามถกเถียงสนทนากับผู้คนในสังคมการเมืองอย่างวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates ปรัชญาของเขาก็ย่อม

---

[131]Ibid., pp. 50-54 นั่นจึงไม่แปลกที่ Xenophon จะได้รับรายงานผ่านปากคำของ Hermogenes ซึ่งเล่าว่า Socrates ได้บอกกับตน (Hermogenes) ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำตัว Socrates เองต้องการให้เขาตายเสียในขณะนี้ก่อนที่จะต้องเจ็บป่วยด้วยความชราภาพ ดู I.F. Stone, The Trial of Socrates (New York: Anchor Books, 1989), p.183.

[132]เพลโต, “อโพโลจี”,ใน บทสนทนาของเพลโต: ยูไธโฟร อโพโลจี ไครโต, สมบัติ จันทรวงศ์ (แปล) (กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2549), น. 28b-29a.

[133]Strauss, “On Plato’s Apology of Socrates and Crito”, pp. 63-64 ในแง่นี้ ความต่างสำคัญของการตีความ Socrates จากมุมของ Arendt และสเตร๊าส์ จึงวางอยู่บนการยอมรับและให้คุณค่ากับชีวิตทางปรัชญา (ในสังคมการเมือง) ภายใต้เงื่อนไขของสภาวะสมัยใหม่ (โดยเฉพาะอิทธิพลของ Heidegger) เพราะในขณะที่ Arendt ปฏิเสธความเป็นไปได้ของชีวิตทางปรัชญาอันเป็นผลมาจากการล่มสลายของจารีตการศึกษาในทางอภิปรัชญา การล่มสลายดังกล่าวก็กลับกลายเป็นเงื่อนไขที่สร้างความเป็นไปได้ให้กับสเตร๊าส์ในการกลับไปหาชีวิตทางปรัชญาซึ่งเป็นชีวิตที่ (ตัวเขามองว่า) ถูกบิดเบือนไปจากจารีตปรัชญาสมัยใหม่ ดูเพิ่มเติมได้ใน Dana R. Villa, “The Philosopher and Citizen: Arendt, Strauss, Socrates”, in Politics, Philosophy, Terror: Essays on The Thought of Hannah Arendt (Princeton: Princeton University Press, 1999), pp. 170-172.

จะต้องเป็นปรัชญาการเมือง ปรัชญาการเมืองที่จะใช้ประเด็นทางการเมืองเป็นเครื่องผลักให้ตัวนักปรัชญามองเห็นทิศทางของธรรมชาติ ซึ่งจะกลับมายืนยันว่าตัวเขาอยู่บนเส้นทางที่กำลังมุ่งหน้าไปสู่ปัญญา แต่เพราะหัวใจของสังคมการเมืองคือกฎหมายซึ่งมีรากฐานความชอบธรรมจากจารีตประเพณีที่เพื่อการดำรงอยู่ของตัวสังคมการเมืองเองย่อมไม่อนุญาตให้ชาวเมือง (รวมทั้งนักปรัชญา) ตั้งคำถามถกเถียงถึงความชอบธรรมของตัวมัน ความตายจึงดูเหมือนจะเป็นทางออกเดียวของนักปรัชญา (การเมือง) เพราะความตายคือเงื่อนไขเดียวที่จะช่วยให้ตัวเขาสามารถถกเถียงตั้งคำถามกับความชอบธรรมของจารีตประเพณีโดยไม่ขัดแย้งกับความชอบธรรมสูงส่งของกฎหมายและตัวจารีตประเพณีเอง แต่ถ้าความตายคือทางออกเดียวของนักปรัชญา (การเมือง) ปรัชญาการเมืองจะกลับมาแก้ไขปัญหาความตายของระบอบประชาธิปไตยและสภาวะสมัยใหม่ได้อย่างไร? นักปรัชญาการเมืองจะหยิบยื่นคุณูปการให้กับความตายทางการเมือง (และปรัชญา) ในโลกสมัยใหม่ได้อย่างไร เพราะลำพังแค่ในยุคสมัยของตนเองปรัชญาการเมืองก็ยังไม่สามารถเอาชีวิตรอดจากภัยทางการเมืองได้เลย?

อย่างไรก็ตาม แม้ความตายของ Socrates อาจดูเหมือนเป็นทางออกเดียวที่ช่วยให้วิถีชีวิตทางปรัชญาสามารถดำรงอยู่ร่วมกับสังคมการเมือง แต่ทางออกดังกล่าวก็ใช่ว่าจะเป็นข้อบังคับให้นักปรัชญา (การเมือง) คนอื่นต้องเดินตามแต่อย่างใด เพราะข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่เราไม่ควรมองข้ามก็คือ ความตายของ Socrates นั้น เป็นความตายเมื่อเขาชราภาพมีอายุถึง 70 ปี ซึ่งการที่เขามีอายุถึง 70 ปี ย่อมหมายความในมุมกลับได้ถึงความสูงส่งของประชาธิปไตยเอเธนส์ที่คอยโอบอุ้มดูแลบุคคลอย่างตัวเขาและยอมให้เขาใช้วิถีชีวิตทางปรัชญาอย่างเปิดเผยจนตัวเขามีอายุถึง 70 ปี[134] ในแง่นี้ ความตายของ Socrates จึงย่อมหมายถึงการตอบแทนบุญคุณที่สังคมการเมืองเอเธนส์มีความกรุณาต่อเขาและวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบเขา[135] ยิ่งเมื่อพิจารณาถึงบริบททางการเมืองที่เอเธนส์กำลังประสบกับความไม่มั่นคงอย่างรุนแรงอันเกิดมาจากความพยายามล้มล้างระบอบประชาธิปไตยจากเด็กหนุ่ม (ซึ่งถูกมองว่าอยู่) ในกลุ่มของ Socrates ถึงสามครั้ง (ในช่วงเวลาไม่กี่ปีก่อนการขึ้นศาลของ Socrates) ด้วยแล้ว[136] ก็ยิ่งทำให้ความตายของ Socrates ไม่เพียงแต่เป็นการตอบแทนบุญคุณของนครเอเธนส์ หากแต่ยังเป็นการยืนยันกับนครเอเธนส์ถึง

---

[134]ดู Stone, The Trial of Socrates, pp. 133-139.

[135]Strauss, “On Plato’s Apology of Socrates and Crito”, pp. 64-65.

[136]อ้างจาก Stone, The Trial of Socrates, pp. 140-156.

ความภักดีที่ตัวเขามีให้กับระบอบประชาธิปไตยผ่านการพลีชีพของตนอันจะช่วยสร้างความรู้สึกมั่นคงให้กับนครเอเธนส์อีกครั้ง ความตายของ Socrates จึงไม่ใช่แค่การตายเพื่อปกป้องวิถีชีวิตทางปรัชญา หากแต่ยังเป็นความตายที่จะกลับมาปกป้องสังคมการเมืองที่รองรับวิถีชีวิตทางปรัชญาดังกล่าวอย่างสังคมประชาธิปไตย(แบบเอเธนส์)[137]

ด้วยเหตุนี้ เนื่องจากด้านหนึ่งในความตายของ Socrates คือการตายเพื่อนครที่อนุญาตให้วิถีชีวิตทางปรัชญาเป็นไปได้อย่างนครเอเธนส์ ความตายของ Socrates จึงเป็นทางออกเฉพาะสำหรับตัว Socrates เท่านั้น เพราะเราต้องไม่ลืมว่าการตายของ Socrates คือการตายให้กับสังคมการเมืองที่คู่ควรอย่างนครเอเธนส์ ขณะที่นักปรัชญา (การเมือง) คนอื่นๆ กลับมิได้มีชีวิตอยู่ในนครเอเธนส์ ในแง่นี้ ถ้าความสูงส่งของนครเอเธนส์มาจากการที่ตัวมันเปิดโอกาสให้วิถีชีวิตทางปรัชญาเป็นไปได้จนทำให้ตัวนครดังกล่าวคู่ควรกับการพลีชีพของนักปรัชญา สังคมการเมืองอื่นๆ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมิได้เปิดโอกาสให้กับความเป็นไปได้ของวิถีชีวิตทางปรัชญาก็ย่อมจะต้องเป็นสังคมการเมืองที่ไม่คู่ควรให้นักปรัชญาต้องสละชีวิตยอมตายเพื่อปกป้องตัวมัน เพราะฉะนั้นทางออกเพื่อยืนยันถึงการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตทางปรัชญาในสังคมการเมือง (โดยทั่วไป) จึงย่อมไม่ใช่การตาย หากแต่คือการใช้วาทศิลป์ที่จะซ่อนเป้าหมายทางปรัชญาไว้ภายใต้ทักษะการโน้มน้าวของนักปรัชญาซึ่งจะกลายเป็นโล่ห์กำบังปกป้องนักปรัชญาให้พวกเขาสามารถทำกิจกรรมในวิถีชีวิตทางปรัชญาอย่างการพูดคุยถกเถียงในสังคมการเมืองได้อย่างปลอดภัย[138]

ด้วยเหตุนี้ การกลับบ้านไปรื้อฟื้นปรัชญาการเมืองกรีกโบราณเพื่อแก้ปัญหาความตายของระบอบประชาธิปไตยและสภาวะสมัยใหม่ จึงไม่ใช่เพียงการรื้อฟื้นวิถีชีวิตทางปรัชญาที่มุ่งสนทนาวิวาทะกับผู้คนในสังคมการเมืองอย่างวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates หากแต่ยังต้องรวมไปถึงบุคลิกอีกด้านหนึ่งของปรัชญาการเมืองอย่างการรอมชอม (Moderation) [139] ซึ่งเป็นกลวิธีสำคัญที่นอกจากจะสามารถชักชวนให้ผู้คนทั่วไปหันมาพูดคุยถกเถียงกับนักปรัชญา (การเมือง) แล้ว ยังช่วยซ่อนเร้นลักษณะอันถอนรากถอนโคนของวิถีชีวิตทางปรัชญาไม่ให้ต้องเผชิญหน้ากับ

---

[137]Strauss, “What is Political Philosophy?”, p. 33.

[138]Leo Strauss, “Restatement on Xenophon’s Hiero”, in On Tyranny, pp. 205-206.

[139]Strauss, “What is Political Philosophy?”, pp. 31-33.

แรงกดดันจากสังคมการเมือง[140] นี่จึงเป็นเหตุผลว่าทำไม*ต้นแบบ*ของนักปรัชญาการเมืองในสายตาสเตร๊าส์จึงไม่ใช่ Socrates ใน *Apology* หรือ The Republic หากแต่คือตัวเอกใน The Laws อย่างผู้แปลกหน้าชาวเอเธนส์ เพราะนอกจากจะเป็น Socrates ที่ตระหนักถึงภารกิจของนักปรัชญาในการเผยแพร่ปรัชญาของตนไปสู่สังคมการเมืองอื่นๆ แล้ว[141] ผู้แปลกหน้าชาวเอเธนส์ (สำหรับสเตร๊าส์) ยังเป็นนักปรัชญาที่ช่ำชองไปด้วยวาทศิลป์ที่สามารถชักชวนให้ชาวเมืองหันมาสนทนาถกเถียงกับตัวเขาในประเด็นต้องห้ามทางการเมืองได้อย่างราบรื่นไม่มีใครสังเกต (นอกจากบุคคลผู้มีศักยภาพของความเป็นนักปรัชญาด้วยกันเอง) ความสำเร็จที่ตัวเขาสามารถชักชวนบรรดาผู้หลักผู้ใหญ่ที่ภักดีต่อกฎหมายอันเก่าแก่ของเมืองครีตให้หันมาถกเถียงพูดคุยถึงความชอบธรรมศักดิ์สิทธิ์ในตัวกฎหมายดังกล่าวโดยใช้ประเด็นเรื่องการดื่มไวน์ (ซึ่งดูไม่เกี่ยวข้องกับความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายแต่อย่างใด) เป็นจุดเริ่มต้นคือตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด[142]

จากสายตาของเขา การกลับบ้านของสเตร๊าส์คือการกลับไปหาเหตุผลแบบโบราณในตำราปรัชญาของ Plato ซึ่งเป็นเหตุผลที่จะผสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกับวิถีชีวิตแบบ Socrates ในฐานะวิถีชีวิตของผู้รักในปัญญาที่จะแสดงออกผ่านการสนทนากับผู้อื่นอย่างไม่รู้จบ การสนทนาซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้ร่วมสนทนามองเห็นและรู้จักตนเองแล้ว ยังทำให้การเมือง (Politeia) หรือเรื่องทั่วๆ ไปกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญของวิถีชีวิตทางปรัชญาจนนำมาสู่จุดเริ่มต้นของปรัชญาการเมืองที่ไม่เพียงแค่ตระหนักถึงการดำรงอยู่โดยธรรมชาติของสังคมการเมือง หากแต่ยังตระหนักถึงความขัดแย้งระหว่างวิถีชีวิตทางปรัชญากับชีวิตในสังคมการเมือง ความขัดแย้งที่ทำให้ศิลปะการใช้โวหารเพื่อซ่อนความหมายที่แท้จริงในกิจกรรมทางปรัชญากลายเป็นสิ่งจำเป็น กล่าวอย่างถึงที่สุดถ้าการกลับบ้านของสเตร๊าส์คือการกลับไปสู่เอเธนส์ในเส้นขอบฟ้าก่อนสมัยใหม่ บ้านดังกล่าวก็คือปรัชญาการเมืองซึ่งถูกสถาปนาโดย Socrates ปรัชญาการเมืองซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับอะไรเลยนอกจากการสนทนาวิภาษวิธีทางการเมืองในฐานะรูปแบบของเหตุผลยุคโบราณที่นอกจากจะทำให้ผู้ใช้รู้จักตนเองแล้ว ยังเป็นภูมิคุ้มกันไม่ให้เขาหรือเธอหลงไปกับการเร้าอารมณ์ทางการเมืองจากนักพูดการเมืองผู้เปี่ยมไปด้วยวาทศิลป์อันสวยงาม แต่สเตร๊าส์จะนำบ้านดังกล่าวกลับมาสู่โลกในสภาวะสมัยใหม่ได้อย่าง? ถ้าปรัชญาการเมืองที่สเตร๊าส์ค้นพบคือเหตุผล

---

[140]Tanguay, Leo Strauss: An Intellectual Biography, pp. 79.

[141]Strauss, “What is Political Philosophy?”, p. 33.

[142]ดูรายเอียดได้ใน Ibid., pp. 29-32.

แบบโบราณที่ดำรงอยู่แต่ในโลกก่อนสภาวะสมัยใหม่ เราจะมั่นใจได้อย่างไรว่าการรื้อฟื้นปรัชญาการเมืองของเขาจะไม่ทำให้ตัวปรัชญาการเมืองดังกล่าวต้องถูกบิดเบือนจากเหตุผลในสภาวะสมัยใหม่เอง?

ความเป็นไปได้ของการรื้อฟื้นวิถีชีวิตทางปรัชญากับการสร้างพื้นที่ของการศึกษาปรัชญาการเมือง

ถ้าการกลับบ้านของสเตร๊าส์คือการกลับไปหาเหตุผลแบบโบราณซึ่งดำรงอยู่ในงานเขียนของ Plato งานเขียนซึ่งถึงที่สุดแล้วคือบทบันทึกลักษณะของปรัชญาการเมืองที่ให้ความสำคัญกับการสนทนาวิภาษวิธีในประเด็นต่างๆ ทางการเมืองเพื่อช่วยให้ผู้ร่วมถกเถียงมองเห็นทิศทางของธรรมชาติที่จัดวางตำแหน่งแห่งที่ของตัวเขาภายใต้ cosmos ทั้งหมด การดำรงอยู่ของวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates การดำรงอยู่ของการถกเถียงสนทนาไม่รู้จบ ตลอดไปจนถึงคำถามทางการเมืองอันเป็นนิรันดร์ที่นำไปสู่การถกเถียงสนทนาดังกล่าว ก็ย่อมจะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกลับบ้านของสเตร๊าส์ตามไปด้วย เงื่อนไขที่จะยืนยันถึงการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตทางปรัชญาที่แม้จะต้องพึ่งพิงสังคมการเมืองแต่โดยตัวมันเองกลับเป็นสิ่งที่ก้าวข้ามชีวิตในสังคมการเมือง ด้วยเหตุนี้ การรื้อฟื้นบ้านดังกล่าวให้กลับมาสู่โลกสมัยใหม่ของสเตร๊าส์ จึงมิใช่อะไรเลยนอกจากการเปิดให้เห็นความเป็นไปได้ของการนำวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates กลับมาสู่โลกสมัยใหม่ผ่านการชี้ให้เห็นถึงดำรงอยู่ของคำถามทางการเมืองอันเป็นนิรันดร์ที่ซ่อนอยู่ในหลักคำสอนของนักปรัชญา(การเมือง) สมัยใหม่เอง

นี่จึงอาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สเตร๊าส์สนใจปรัชญาคำสอนของบิดาแห่งปรัชญาการเมืองสมัยใหม่อย่าง Machiavelli จริงอยู่ แม้ Machiavelli ในสายตาของสเตร๊าส์จะเป็นนักปรัชญา (การเมือง) คนสำคัญผู้บุกเบิกแนวทางการใช้เหตุผลสมัยใหม่ที่เชื่อในพลังอำนาจของมนุษย์ในการควบคุมโชคชะตาของตน (แทนที่จะเป็นเพียงการถกเถียงวิวาทะเพื่อรู้จักตนเองแบบ Socrates) แต่ในงานเขียนซึ่งตัวเขาตีความบทสนทนาโบราณของ Xenophon อย่าง *Hiero* สเตร๊าส์ก็กลับชี้ให้เห็นถึงอัจริยภาพของ Machiavelli ที่สามารถเข้าถึงความหมายอันลับเฉพาะของบทสนทนาดังกล่าว[143] จนกลายเป็นหลักฐานยืนยันว่าตัว Machiavelli เองตระหนักดีถึงการ

[143]Strauss, On Tyranny, p. 56.

ดำรงอยู่ของวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates[144] ด้วยเหตุนี้ แม้ปรัชญาคำสอนของ Machiavelli จะมีลักษณะต่อต้านวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates และคำถามทางการเมืองอันเป็นนิรันดร์ แต่การที่ตัวเขาสามารถปฏิเสธวิถีชีวิตทางปรัชญาดังกล่าว ก็กลับช่วยยืนยันถึงการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตทางปรัชญาและคำถามทางการเมืองอันเป็นนิรันดร์ตามไปด้วย (แม้ว่านั่นจะเป็นการยืนยันผ่านการปฏิเสธก็ตาม)[145]

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความเป็นไปได้ที่ปรัชญาคำสอนของนักปรัชญา (การเมือง) สมัยใหม่จะมีร่องรอยของวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates แต่เราคงไม่อาจมองเห็นร่องรอยดังกล่าวหากไม่ได้รับการฝึกฝนจนมีความสามารถมองทะลุหลักคำสอนของนักปรัชญาสมัยใหม่เพื่อเข้าถึงร่องรอยเหล่านั้น นั่นจึงไม่แปลกที่สเตร๊าส์จะชี้ให้เห็นว่า ทางเดียวที่จะสืบทอดวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates ในโลกสมัยใหม่ก็คือ การ “ทำปรัชญา” (Philosophozing) ซึ่งไม่ใช่แค่การทำความเข้าใจหลักคำสอนของนักปรัชญาในอดีต หากแต่คือการสนทนากับนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่เหล่านั้นด้วยการ “ฟัง” บทสนทนาที่ข้ามยุคข้ามสมัยระหว่างนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่ด้วยกันเอง การฟังที่จะกลับมาตอกย้ำถึงการดำรงอยู่ของคำถามทางการเมืองอันเป็นนิรันดร์ที่ผู้ศึกษาย่อมไม่มีทางได้ยินหากว่าตัวเขายังไม่ได้ศึกษาคำสอนของนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่เหล่านั้นอย่าง

---

[144]Ibid., pp. 24-25 จริงอยู่ แม้บทสนทนาที่ Machiavelli *อ่าน*ดังกล่าวจะไม่ใช่บทสนทนาของ Plato แต่เพราะตัว Xenophonเอง (ในสายตาของสเตร๊าส์) ก็เป็นลูกศิษย์คนหนึ่งที่เลื่อมใสวิถีชีวิตแบบปรัชญาของ Socrates จนอุทิศรูปแบบการเขียนของตนเพื่อบันทึกแนวทางปรัชญาการเมืองของ Socrates ไว้ไม่ต่างกับ Plato ในแง่นี้ *Hiero* จึงย่อมเป็นบทสนทนาที่สามารถสะท้อนลักษณะของวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates ได้เฉกเช่นเดียวกับบทสนทนาของ Plato โดยเฉพาะการใช้วาทศิลป์ทั้งเพื่อชักชวนให้เกิดการพูดคุยถกเถียงในประเด็นคำถามทางการเมืองอันเป็นนิรันดร์และเพื่อซ่อนเร้นไม่ให้ลักษณะอันถอนรากถอนโคนของชีวิตทางปรัชญาต้องเผชิญหน้ากับแรงกดดันของสังคมการเมือง อันที่จริง นอกจากจะชี้ให้เห็นลักษณะในบทสนทนาของ Xenophon ซึ่งผูกพันใกล้ชิดกับวิถีชีวิตทางปรัชญาแบบ Socrates อย่างลึกซึ้งแล้ว สเตร๊าส์ยังเคยตีความให้เห็นว่า หากไม่นับผู้แปลกหน้าชาวเอเธนส์ใน **The Laws** ของ Plato บุคลิกของ Socrates ในบทสนทนาของ Xenophon กลับดูมีลูกเล่น มีโวหารเหมาะสมกับบุคลิกของนักปรัชญาการเมืองมากกว่าตัวละครเอกอื่นๆ ในบทสนทนาของ Plato ด้วยซ้ำ ดูการตีความดังกล่าวเพิ่มเติมได้ใน Leo Strauss, “The Origin of Political Science and the Problem of Socrates: Six Public Lecture by Leo Strauss”, Interpretation, 23 : 2 (Winter 1996), pp. 158-178.

[145]ดู Leo Strauss, Thoughts on Machiavelli (Chicago: The University of Chicago Press, 1958), p. 289.

ถ่องแท้จนมองเห็นเนื้อหาทางปรัชญาที่ก้าวข้ามเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่รองรับงานเขียนดังกล่าวเพื่อโต้ตอบกับคำถามทางการเมืองอันเป็นนิรันดร์เอง[146] ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการรื้อฟื้นหลักเหตุผลแบบโบราณซึ่งดำรงอยู่ในวิถีชีวิตทางปรัชญา การศึกษาตำราซึ่งถูกรจนาโดยนักคิดนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่ที่ผู้ศึกษาต้องทุ่มเทเวลา “อ่าน” ทำความเข้าใจหลักคำสอนของนักปรัชญาอย่างละเอียดลออ จึงย่อมเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างไม่อาจเลี่ยงไปได้ ในแง่นี้ ถ้าการศึกษาตำราของนักปรัชญาในอดีตคือเงื่อนไขสำคัญของการรื้อฟื้นหลักเหตุผลแบบโบราณ หัวใจสำคัญของการศึกษาดังกล่าวก็ย่อมจะไม่ใช่อะไรเลยนอกจากการศึกษาปรัชญาการเมืองที่ให้ความสำคัญกับการถกเถียงสนทนาเพื่อตอบคำถามทางการเมืองอันเป็นนิรันดร์[147] (แม้คำตอบดังกล่าวจะต้องถูกโต้แย้งอย่างไม่อาจเลี่ยงไปได้ก็ตาม)

ถ้าปัญหาทางการเมืองในยุคที่สเตร๊าส์มีชีวิตอยู่ คือปัญหาความอ่อนแอของระบอบประชาธิปไตยที่ไม่สามารถปกป้องตนเองจากการใช้อารมณ์ความรู้สึกของมวลชน ซึ่งเป็นภาพสะท้อนจากสภาวะสุญนิยมซึ่งเป็นขั้นสูงสุดที่นำมาสู่ความตายของเหตุผลสมัยใหม่ ทางออกจากปัญหาดังกล่าวในสายตาของสเตร๊าส์ ก็ย่อมจะต้องเป็นการกลับบ้านไปหาหลักเหตุผลในโลกก่อนสมัยใหม่ซึ่งนอกจากจะอยู่ในปรัชญาการเมืองกรีกของ Plato แล้ว ยังผสานเป็นหนึ่งเดียวกับการใช้ชีวิตแบบ Socrates หลักเหตุผลที่จะได้รับการรื้อฟื้นผ่านการสร้างพื้นที่ทางการศึกษาให้กับปรัชญาการเมืองเท่านั้น พื้นที่ที่จะทำให้ปรัชญาการเมือง (ของสเตร๊าส์) ไม่ใช่เพียงวิถีชีวิตทางปรัชญาที่มาพร้อมกลวิธีในการซ่อนเร้นตนเอง หากแต่คือแขนงวิชาในศาสตร์การเมืองของโลกสมัยใหม่ที่ให้พื้นที่กับการศึกษาตำราปรัชญาของนักคิดนักปรัชญา (การเมือง) ผู้ยิ่งใหญ่ในอดีต แต่การจัดจำแนกเป็นแขนงวิชาดังกล่าวจะไม่ทำให้ปรัชญาการเมืองต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเหตุผลสมัยใหม่หรอกหรือ? เพราะถึงที่สุด การจัดจำแนกวิชาเป็นสาขาต่างๆ นั้น ก็ล้วนเป็นผลจากการทำงานของเหตุผลสมัยใหม่ที่จัดวางองค์ความรู้ต่างๆ โดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลางทั้งสิ้น ในแง่นี้ การสร้างพื้นที่ให้กับการศึกษาปรัชญาการเมืองของสเตร๊าส์จะไม่เป็นการทำให้เหตุผลแบบโบราณที่ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาต้องบิดเบือนจากเหตุผลสมัยใหม่กระนั้นหรือ?

---

[146]Leo Strauss, “What is Liberal Education?”, in Liberalism Ancient and Modern (Chicago: Chicago University Press, 1968), p. 7.

[147]Strauss, “What is Political Philosophy?”, pp. 10-12.

ถึงที่สุด ถ้าการรื้อฟื้นเหตุผลแบบโบราณคือการรื้อฟื้นผ่านการสร้างพื้นที่ให้กับการศึกษาปรัชญาการเมือง พื้นที่ดังกล่าวจะมีลักษณะสำคัญอย่างไร? อะไรคือกลยุทธ์ที่สเตร๊าส์ใช้ในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อสานต่อหลักเหตุผลแบบโบราณโดยไม่ปนเปื้อนไปกับอิทธิพลของเหตุผลสมัยใหม่ และทำให้การรื้อฟื้นดังกล่าวมีผลกลับมาแก้ไขปัญหาความอ่อนแอ (และความตาย) ของระบอบประชาธิปไตยได้จริงๆ?